Psykolog TIDNINGEN

nr 5/2010 ◆ SVERIGES PSYKOLOGFÖRBUND

Yrkesetiska dilemman vid kognitiva bedömningar av barn

KONGRESS 2010

En ny generation tar plats

JA till höjd medlemsavgift och inkomstförsäkring

NEJ till minskad storlek på styrelsen

Evidensfrågan väckte debatt

Kbt-psykologerna blir yrkesförening

Kongressen
18 sidor

innehåll nr 5/2010

ledare 3
Av Lars Ahlin

KONGRESS 2010 4
Höjd medlemsavgift, evidensbaserad psykologisk praktik och vetenskapligt material i tidningen, var några av frågorna på förbundets kongress.

Yrkesetiska dilemman vid kognitiva bedömningarna av barn 22
Najwan Saaed Al-Roubaiy

fråga förbundsjuristen 25

konferensrapport 26
Ny teknik gör psykologin mer tillgänglig

aktuellt: 28
4 frågor till…
Sven Å Christanson, författare till ”I huvudet på en seriemördare”

debatt 29
Människosynen ifrågasatt – inte evidensen
Ali Sarkohi

bokrecension 32

Till minne av Bengt Göransson 34
Psykologtidningens förre chefredaktör har gått bort

förbundsnytt 36

Dan Katz och Brjánn Ljótsson

Camilla Damell, Ann Sofie Hansson Pourtaheri

Najwan Saaed Al-Roubaiy

Omslagsfoto: Tomas Södergren

Bengt Göransson

Psykologtidningen
5/10 ◆ 24/5– 22/8 ◆ Årgång 56
Utgiven av Sveriges Psykologförbund

chefredaktör och ansvarig utgivare:
Eva Brita Järnefors, 08-567 06 451
evabrita.jarnefors@psykologforbundet.se

redaktör och stf ansvarig utgivare:
Carin Waldenström, 08-567 06 453
carin.waldenstrom@psykologforbundet.se

redaktör: Kajsa Heinemann, 08-567 06 452
kajsa.heinemann@psykologforbundet.se

Box 3287, 103 65 Stockholm
Fax 08-567 06 490.
e-post: tidningen@psykologforbundet.se
www.psykologtidningen.se
ISSN 0280-9702.

annonser: Newsfactory,
Säljare: Berenika Westerlund, 08-587 86 531
berenika.westerlund@newsfactory.se

Annonsmaterial: Johan Kjellström-Kuhlau
08-545 03 994
johan.kjellstrom-kuhlau@newsfactory.se

prenumerationer och adressändringar:
Lagern Akademikerservice
Tel 08-567 06 430 • Fax 08-567 06 090
msc@akademikerservice.se
Pris: 550 kr inkl moms helår, 10 nr, 2010.
Lösnummer 35 kr.
postgiro: 29 77 01-5 bankgiro: 5675-9202

Telefonnummer/e-post till kanslipersonal, förbundsstyrelse m fl hittar du på näst sista sidan.

Psykologtidningen på nätet:
Som medlem har du också tillgång till de senaste numren av tidningen som PDF-fil.

All redaktionell text lagras elektroniskt för att kunna publiceras som PDF-filer på webben. Författare som inte accepterar detta måste meddela förbehåll. I princip publicerar vi inte artiklar med sådana förbehåll.

Psykologtidningens redaktionsgrupp:
Gunnar Aronsson, Susanne Bertman, Ulf Gustavsson, Jessica Larsson, Marja Rudenhed, Ann-Charlotte Smedler och Nils-Eric Tedgård.

SVERIGES TIDSKRIFTER
Medlem Förening Sveriges Tidskrifter

TS
Fackpressupplaga 10 100 ex 2009

MILJÖMÄRKT

Tryck:
Wallin & Dalholm Boktryckeri AB, Lund 2010.

Grafisk form: Marianne Tan.
marianne@tanproduktion.se

Nummer	6/10	7/10	8/10
Distributionsdag	23/8	20/9	18/10
Manusstopp för psykolog- och yrkesföreningar	5/8	3/9	30/9

FOTO: JOHAN PAULIN

Ett arbete betyder så mycket

Vad arbete betyder för försörjning och ekonomisk frihet är självklart. Men att ha ett arbete och en arbetsplats att komma till innebär också så mycket mer. Psykologiska begrepp som emotionell bekräftelse, identitet, tillhörighet, gemenskap, självförtroende och självkänsla är inte särskilt svårt att förknippa med att ha eller inte ha arbete.

Psykologer har viktiga kunskaper för att proaktivt stödja psykisk hälsa. Ett exempel är dem som arbetar med arbetslivsinriktad rehabilitering och dagligen utreder, stödjer och handleder personer och annan personal. Vad kan deras erfarenheter och kunskaper ge beslutsfattarna?

ARBETSFÖRMEDLINGENS psykologer möttes nyligen under årets så kallade Rappa-dagar för att ta del av ett späckat program och under trivsamma former mötas kollegialt. Internationell och svensk forskning och metodutveckling visar på goda möjligheter att rehabilitera människor till arbete. Men hur mycket och väl man än genomför rehabiliteringsutredningar och effektiva åtgärder så beror framgången till slut ändå på tillgången till arbete, praktik och de faktiska möjligheterna att stiga över tröskeln in på en arbetsplats.

I dag saknar mer än var fjärde ung svensk arbete. 28 procent uppmättes ungdomsarbetslösheten till under mars månad i år, vilket är synnerligen oroande. Totalt är arbetslösheten nio procent.

Just nu verkar heller inte ungdomsarbetslösheten stå särskilt högt upp på agendan som politisk valfråga. Inga intresseorganisationer kräver högljutt politiska åtgärder, om man jämför med frågor som pensionärsskatt eller bensin- och kilometerskatter. Har man på allvar verkligen insett farorna med arbetslösheten och då i synnerhet ungdomarnas situation? Att stå utanför och inte få komma in fast man så gärna vill, är i sig en svår situation och de psykologiska konsekvenserna är rimligtvis mycket allvarliga när det som i dag är först vid 29 års ålder som en person beräknas komma in på arbetsmarknaden.

> *Som experter måste vi beskriva och lyfta fram de psykologiska riskerna*

DET SOM NU försvårar situationen än mer är den globala finansiella krisen som går in i nya faser. Den grekiska ekonomin har redan rubbat det psykologiska förtroende, som även de ekonomiska relationerna bygger på, och påminner kusligt om Lehman Brothers krasch 2008. Finansmarknaderna förlamades, med mycket svåra konsekvenser. En rad länder tyngs av stora ekonomiska underskott och resurserna saknas för en, i klassisk mening, offentligfinansierad större expansion som skulle behövas för att rejält minska arbetslösheten.

För att minska den svenska ungdomsarbetslösheten har både regeringen och oppositionen visserligen lagt förslag till åtgärder, men de ger tämligen marginella effekter om man ska tro statsvetares bedömningar.

ALLVARET I SITUATIONEN kvarstår och som psykologer ser vi kanske tydligare än de flesta vad som står på spel. Hur människor psykologiskt så väl behöver få tillträde och välkomnas in på våra arbetsplatser och få chansen att utvecklas, relatera och identifiera sig innanför och inte utanför den samhällsgemenskap som tillträdet på en arbetsplats ger oss människor.

Detta gäller särskilt för de unga. Som experter måste vi beskriva och lyfta fram de psykologiska riskerna och möjligheterna. Vi kan inte stillatigande se att människor bryts ned av att ständigt uteslutas och väljas bort. Dag efter dag, månad efter månad.

Det krävs nu en nationell samling i frågan. Att politiker och arbetsmarknadens parter gemensamt lyfter frågan högst upp på dagordningen och prövar helt nya alternativ. För att aktivt inkludera människor i arbetslivet och förhindra att detta så påtagliga utanförskap orsakar ännu mer av för samhället destruktiv psykisk ohälsa. Vi psykologer ska naturligtvis bistå med våra kunskaper för problemanalys och lösningsförslag. ■

LARS AHLIN
Förbundsordförande

En ny generation tar plats

Höjd medlemsavgift, evidensbaserad psykologisk praktik och mer vetenskapligt material i Psykologtidningen var några av de ämnen som diskuterades under förbundets kongress.
Många unga, aktiva ombud satte sin prägel på kongressen och med dem bloggar och sociala medier.

Psykologförbundets kongress 2010 hölls en vårsolig helg 23-25 april ute på Djurönäset i Stockholms skärgård. Det fina vädret till trots svävade askmolnet från Island som en skugga över kongressens början, då det ställde till smärre problem för de kongressdelegater som anlände per flyg. Men totalt 110 personer – kongressombud från hela landet, företrädare för yrkesföreningarna, kansli och styrelse hade mött upp.

Under dagarna blev det allt tydligare att en generation unga, aktiva och pålästa psykologer är på väg att ta plats i ett förbund där många medlemmar är fyrtiotalister som närmar sig pensionsåldern. Med den yngre generationen gjorde till exempel sociala medier sitt intåg under kongressen. Det visade sig att det fanns en facebookgrupp som diskuterade kongressfrågor i samma stund som de ägde rum i plenum.

Två av kongressombuden bloggade dessutom under kongressförhandlingarna, vilket väckte omväxlande bestörtning och nyfikenhet. Kontentan blev att detta skulle vara tillåtet. Eller som Thorbjörg Omarsdottir från Kronoberg sade:

– Det här är 2010 – det är så det funkar!

Frågor som diskuterades var styrelsens förslag till höjning av medlemsavgiften, för första gången på 14 år, riktlinjerna för en ny organisation, och den ständigt aktuella frågan om evidensbaserad psykologisk praktik samt specialistutbildningen.

Även *Psykologtidningen* diskuterades flitigt, särskilt under kongressens första dag, då det stod klart att många medlemmar vill ha mer vetenskapligt material i sin tidning. Frågan är om styrelsen har resurser att satsa på tidningen. Resultatet blev dock att frågan om att tillsätta en vetenskaplig redaktör ska utredas fram till nästa rådskonferens. Något som redaktionen välkomnar enligt mottot: ”Vi gör den tidning som medlemmarna efterfrågar”.

SJÄLVA INLEDNINGEN och det högtidliga öppnandet skedde under lördagens förmiddag. Ett presidium som bestod av kongressordförandena Stefan Jern och Birgit Hansson, samt sekreterarna Göran Skogman, Skåne, och Lars Karlsson från kansliet hade innan dess lotsat kongressen genom formalia och olika motioner.

I sitt invigningstal hänvisade förbundsordförande Lars Ahlin till de stående ovationer som mötte den nya hedersledamoten Maj-Brith Bergström-Walan under kongressen. Hon utsågs till förbundets hedersledamot för sina insatser som sexolog och psykolog under ett långt yrkesliv.

– Det påminner om alla psykologer som genom åren brutit ny mark. Det har hänt oerhört mycket i samhället under de senaste 50 åren och i dag är intresset för psykologiskt kunskap större än någonsin. Massmedia hör av sig till förbundet titt som tätt och vill ha svar på sina frågor. Förbundets egen sajt *psykologiguiden.se* har över ett tusen unika besökare per dag, och antalet ökar, sade Lars Ahlin.

– Socialstyrelsen förespråkar psykologisk behandling som första val vid ångest och lättare depressionstillstånd. Skollagen, som ger lagstöd för att psykolog och kurator ska ingå i Elevhälsan, väntas gå igenom före sommaren.

MEN DET FINNS också orosmoln, sade Lars Ahlin, och nämnde risken för slarv med kvalitet och patientsäkerhet.

– Psykologisk behandling utövad på fel sätt är farlig. Det är därför viktigt

med höga kvalitetskrav och krav på rätt kunskap och kompetens.

Sacos ordförande Anna Ekström var en av två inbjudna talare. Hon tog upp utbildningens roll i sitt anförande.

– Inom akademiska yrken betonar man att det är kvalitet och kompetens som ska spela roll, och inte slentrian eller godtycke. Det är den smartaste och duktigaste som ska komma fram, inte den som är vän med chefen eller som råkar vara född i Sverige. Det är viktigt att vi har en arbetsmarknad som välkomnar människor från andra länder, som tar vara på deras kunskap och kompetens.

Socialutskottets ordförande Kenneth Johansson, Centerpartiet, var näste talare.

– Psykologer och beteendevetare hörs alltmer i debatten, och vi har alla fått upp ögonen för betydelsen av själslig hälsa.

Kenneth Johansson förklarade att han ville vara med och bygga ett varmt samhälle, i vilket medmänsklighet och kärlek till andra råder.

– Nedmonteringen av psykiatrin har nått en vändpunkt. Vi accepterar inte at människor med psykiska problem står i utanförskap. Nya pengar har tillförts psykiatrin, och därmed har vi påbörjat upprustningen av psykiatrin, sade Kenneth Johansson, och förklarade kongressen officiellt invigd. ■

CARIN WALDENSTRÖM

Nya förbundsstyrelsen:

Nej till minskad s

FS hade flera förslag när det gällde att ändra förbundets stadga – önskemål om en mindre styrelse, längre kongressperiod och ändrad tidpunkt för kongressen. Resultatet blev nej på dessa punkter, utom att flytta kongressen till hösten.

När det gäller stadgan ville FS ha en mindre, effektivt arbetande styrelse med åtta yrkesverksamma ledamöter, förutom ordföranden, i stället för tio yrkesverksamma ledamöter, samt fyra år mellan kongresserna i stället för tre år som i dag. FS föreslog också att kongresserna hålls på hösten i stället för på våren.

Lars Ahlin presenterade styrelsens förslag:

– Efter kongressen är det alltid ett stort efterarbete för styrelse och kansli, och inför nästa kongress mycket förberedelsearbete. Med längre kongressperioder blir den tid då vi kan arbeta proaktivt längre, vilket vore väldigt bra. Dessutom innebär förslaget en ekonomisk besparing.

FS föreslog även ändrade arbetsformer för Vetenskapliga rådet, VR. I fortsättningen ska VR kunna ha en mer aktiv roll än tidigare och få större utrymme för att ta egna initiativ och inte bara arbeta på FS uppdrag.

DET BLEV DISKUSSION om FS förslag. Katrin Dahlin, ombud från Skåne, ville, liksom flera andra i talarstolen, att FS storlek ska vara oförändrad. Även Valberedningens ordförande Ulrika Sharifi yrkade avslag på minskad styrelse samt på förslaget att förlänga kongressperioden.

Resultatet efter röstning blev att FS även fortsättningsvis ska ha en stor styrelse. Av 63 röstberättigade röstade 35 bifall till FS proposition. Men eftersom det krävs två tredjedels majoritet för att ändra stadgan så gick förslaget inte igenom.

Kongressen avslog även att förlänga kongressperioden till fyra år. Däremot biföll man förslaget att i fortsättningen hålla kongress på hösten.

INNAN VALEN förrättades på kongressen delgavs ledamöterna nomineringar till styrelsen ”från golvet”. De var: Briánn Ljótsson, ombud från Stockholm till ledamot, Helén Antonson från FS till 1:e vice ordförande och Julia Stenberg från FS till ledamot.

Efter sluten omröstning fick styrelsen följande sammansättning av de yrkesverksamma ledamöterna:

Lars Ahlin, ordförande
Helén Antonson, 1e vice ordförande
Magnus Rydén, 2e vice ordförande
Renée From Mokhtar
Maria Lindhe
Brjánn Ljótsson
Aram Seddigh
Julia Stenberg
Kerstin Twedmark
Fredrik Wagnström

CARIN WALDENSTRÖM

torlek i FS

NYA STYRELSEN
Stående: Brjánn Ljótsson, Johan Eriksson (stud), Helén Antonson (1e vice ordförande), Magnus Rydén, (2e vice ordförande), Maria Lindhe, Renée From Mokhtar, Kristian Bergman (stud)

JA till höjd medlemsavgift och inkomstförsäkring

Efter lång och livlig debatt beslutade kongressen att följa förbundsstyrelsens förslag. Avgiftshöjningen är den första på 14 år.
– Det är inte många saker som har legat stilla så länge, sade Bengt Persson, ledamot i FS.

Förbundet kan omöjligt hålla samma ambitionsnivå i dag utan att höja medlemsavgiften. Med dessa ord inledde Bengt Persson, FS. Rösterna för och emot var många och motstridiga. En som var emot, var Thorbjörg Omarsdottir, Kronoberg:

– Jag gillar inte höjningar. Jag tycker att FS ska lägga ned mer arbete på att locka fler nya medlemmar i stället för att höja avgiften.

Anders W Eriksson, VG-Regionen, däremot var för en höjning, men besviken på FS för att de inte sade vart de 8 miljonerna som förbundet gått back gått till.

– Det är helt okej att höja medlemsavgiften, men inte att FS för fjärde kongressen i rad misslyckas med att ta fram underlag för hur medlemsantalet ser ut. Det tycker jag är svagt.

Peter Leiler, Stockholm, och Birgitta Ingridsdotter, ordförande i Sveriges geropsykologers förening, var negativa till inkomstförsäkringen.

– Vi har ingen stor arbetslöshet inom kåren, en sådan här försäkring passar bäst för de med hög lön. Dessutom kan man skaffa en sådan försäkring privat, sade Peter Leiljer, som ansåg att pengarna borde gå till fackligt arbete i stället.

BIRGITTA INGRIDSDOTTER ville som egenföretagare bestämma själv om hon ska ha inkomstförsäkring.

Med emfas sade då Örjan Salling, förbundsdirektör, att inkomstförsäkring är en rekryteringsåtgärd, och att förbundet måste agera kraftfullt för att behålla och locka medlemmar:

– Vi måste vara medvetna om att medlemmar i dag lämnar Psykologförbundet för andra förbund som har tecknat inkomstförsäkring. Vi har tidigare inte behövt höja avgiften. Men nästa år kommer förbundet inte klara att hålla samma ambitionsnivå. Vill man ha ett förbund som driver förbundets frågor måste man ha en hög ambitionsnivå.

Lennart Melander, PPP, yrkade på att de över 62 år inte ska behöva betala försäkringsavgiften.

– 60 plus är tydligen en otrogen grupp, och om de dessutom får höra att de ska betala för en försäkring de inte får ta del av, tror jag de flyr än mer.

Rekryteringsinsatser kräver människor som arbetar med det, sade Kerstin Twedmark, FS. Hon gav kongressen ett varnande finger för konsekvenserna om det inte blev en avgiftshöjning:

– Vi kommer att behöva skära i personalen, vilket skulle vara väldigt synd. För varje person på kansliet behövs. Dessutom görs rekryteringsinsatser. Under kongressperioden ökade studentmedlemmarna med 18 procent, 87 procent av alla psykologstuderande är med i förbundet.

Håkan Nyman, ordförande i Specialistrådet:

– Jag tycker att det är fullständigt nödvändigt att höja avgiften. Jag kommer personligen inte att behöva en inkomstförsäkring. Men om ni som kan komma att nyttja den anser att vi ska ha den, är jag solidariskt med om att betala den.

STUDERANDERÅDSREPRESENTANT Jonas Ekselius, Linköping, föreslog att studenter inte ska betala medlemsavgift:

– Det är svårt att förklara för studenter vad förbundet gör för pengarna, sade han. Många studerande hoppar av efter första gratisåret. Studenter är snåla och tycker att gratis är gott.

Varpå Örjan Salling deklarerade sin kärlek till studenterna, men med vissa krav:

– Jag älskar studenter. Vi drar dem till oss. Men om yrkandet om noll kronor för studerande går igenom skulle förbundet förlora en halv miljon per år.

Maria Lindhe berättade att SR faktiskt lyckats rekrytera många studerande trots avgiften.

– Jag tycker att det är en konstig argumentation att säga att det inte ska kosta någonting. Vi är ett förbund och det är viktigt att att alla är med och bidrar till det arbetet.

Anne-Sofie Hansson Portaheri liknade de som inte vill betala vid resturangäster:

– Det är lite som att sitta på en restaurang, man beställer och beställer. Sedan när notan kommer, blir man förvånad. . Vi kan inte ha samma mål utan pengar.

GUNNEL WINLUND, ombud från Kronoberg, påvisade den kniviga situationen för psykologer anställda på orter långt från universitet och högskolor:

– Vi har svårt att propagera för medlemskap. Vi har folk som hoppat av för att man inte har råd. Vi måste bli

tydligare med vad vi har att erbjuda och vad höjningen går till.

Sista ordet gick till Bengt Persson, som ställde den retoriska frågan:

– Ska vi ha ett offensivt förbund eller ett defensivt förbund? ■

KAJSA HEINEMANN

Kongressen beslutade:

- att förbundet inför en gemensam inkomstförsäkring för alla yrkesverksamma medlemmar upp till 62 år, 1/1 2011. Medlemmar över 62 år slipper betala.
- att avgiften höjs stegvis 1/7 2010 och 1/1 2011 höjs avgiften så att den motsvarar 1,1 procent av lönen.
- att avgiften till Psykologföretagarna höjs till 250 kronor 1/1 2010.
- att pensionärernas avgift höjs till 70 kronor 1/1 2010.
- att psykologstudenter får betala 30 kronor i medlemsavgift från första året 1/1 2010. Detta gäller dock inte de studenter som blivit lovade avgiftsfritt första år.
- att godkänna Thorbjörg Omarsdottirs förslag att ge FS i uppdrag att undersöka andra sätt att få in pengar till förbundet.

Hit har förbundets pengar gått

Nuvarande verksamhet är i dag större än vad intäkterna är. Det håller inte i det långa loppet. Det sade Bengt Persson, ledamot i FS, när han presenterade förbundets ekonomi för åren 2007-2009.

2007 gick förbundet back med två miljoner, 2008 likaså. 2009 blev det fyra miljoner minus, på grund av ”oförutsedda utgifter”. Sammanlagt är det åtta miljoner kronor. Det är en ohållbar situation, enligt Bengt Persson:

– Vi måste ha pengar i konfliktfonden och vi kan inte gå mer minus. Antingen får vi sänka ambitionsnivån, eller höja medlemsavgiften.

Lennart Garlund, ombud från Örebro, ställde då frågan:

– Finns det inte några andra konstruktiva förslag att dra in pengar på än att höja medlemsavgiften? Psykologförbundet i USA tjänar till exempel pengar genom att ge ut böcker, kanske är det något för FS att tänka på?

Med undantag för några få kongressombud var det få som ställde frågor om förbundets ekonomi. Anders Hallborg, Region Skåne, var en av dem som undrade:

– Var har man smällt av dessa 8 miljoner? Och vad är det för ”oförutsedda utgifter” som man har satsat på?

Undrande var också Fredrik Wagnström, VG-regionen:

– Har FS sett över övriga utgifter? Finns det inga besparingsposter? Hur kommer det sig att löneökningen för personal ökat så mycket från 2008 till 2009?

På dessa frågor svarade Bengt Persson:

– Dels har förbundet anställt en ombudsman på kansliet, dels har satsningen på Psykologiguiden inte genererat annonsintäkter än som man hoppats på, men tanken är att den ska det. Och annonsintäkterna till *Psykologtidningen* har också minskat. Summan är att intäk- ▶

terna har varit mindre än utgifterna.

Förbundsdirektör Örjan Salling påpekade att *Psykologtidningen* tidigare var ett bolag med egen ekonomi och bokslut, men numera räknas den med i budgeten och då ingår även redaktionens löner.

– Vi försöker spara där vi kan och det är ingen som slösar med medlemmarnas pengar, sade Örjan Salling.

Frågan om antalet medlemmar i förbundet togs upp av bland andra Anders W Eriksson från VG-Regionen. Han undrade hur många psykologer som är medlemmar i förbundet.

– Jag har inga färska siffror med mig i dag, sade Bengt Persson. Men enligt senaste mätningen 2008 var 72 procent anslutna.

ATT INTE HA MED sig färsk medlemsstatistik ansåg Jonas Gustavsson, ombud från Stockholm, vara en brist, och påpekade att man på förra kongressen hade satt som mål att 95 procent av alla psykologer skulle vara anslutna till förbundet.

– Det är anmärkningsvärt att det inte finns siffror på medlemsantal i dag inför diskussionen om höjd medlemsavgift.

Varpå Bengt Persson svarade att det ännu inte finns färska siffror från Socialstyrelsen för 2009.

Intäkterna till Psykologförbundet kommer från medlemsavgifter, aktieutdelning och annonsintäkter *(Psykologtidningen)*. Förbundet äger aktier samt en fjärdedel av den fastighet i Stockholm där kansliet huserar. ■

KAJSA HEINEMANN

Roligt sagt på kongressen!

Apropå löneutrymme: ”Golv är alltid ett tak”

Maria Nermark, Skåne

Evidensfrågan engagerade unga psykologer

Med rösterna 33 mot 26 återremitterade kongressen styrelsens förslag Policy för evidensbaserad psykologisk praktik. Då hade några unga psykologer, med kongressombudet Brjánn Ljótsson i spetsen, under fyra timmar argumenterat för att i stället översätta APAs Evidence-Based Practice in Psychology och anta det som Psykologförbundets policy.

En av styrelsens propositioner till kongressen var *Policy och riktlinjer för evidensbaserad psykologisk praktik*. Vetenskapliga rådet, VR, fick 2008 i uppdrag av styrelsen att fritt översätta och anpassa APAs (psykologförbundet i USA) riktlinjer för svenskt bruk.

När Bengt Persson, styrelsen, presenterat förslaget intog Brjánn Ljótsson, ombud från Stockholm, talarstolen och yrkade att APAs policydokument översätts och antas av kongressen. Han gick igenom styrelsens förslag och kritiserade det för att vissa meningar i APAs dokument uteslutits och att andra meningar lagts till.

– APAs dokument är bra! Det tar hänsyn till en bred psykologisk verksamhet och lämplighet i det aktuella fallet. I APAs dokument krävs bred evidens och inte bara studiedesign. Det är anmärkningsvärt att man i styrelsens policyförslag lyfter fram kvalitativa studier på denna nivå, sade Brjánn Ljótsson.

Han frågade också varför inte randomiserade kontrollerade studier nämndes i styrelsens förslag.

– I de fall vi kan genomföra randomiserade kontrollerade studier bör vi göra det.

Brjánn Ljótsson fick stöd av en rad ombud. Dan Katz, Stockholm och Billy Larsson, Västra Götaland, hade reagerat på en av de sista meningarna i styrelsens policydokument. Där står: ”Evidens kan både vara vetenskaplig och genererad i praktik.”

-Meningen rör ihop allt och kommer att leda till många tolkningsproblem, sade Billy Larsson och fick starka applåder.

VETENSKAPLIGA RÅDET har tagit fram styrelsens policydokument. Där har ingått Gerhard Andersson, Gunnel Backenroth-Ohsako, Bodil Bergman, Gunilla Guvå, Rolf Sandell och Eva Tideman. Professor Jan Forslin, ordförande i rådet, sade:

– VR är sammansatt av företrädare för olika delområden. Det är en allsidig grupp som representerar olika teoretiska och praktiska utgångspunkter. APA tar endast upp det kliniska området i sitt policydokument. Vi ville ha ett generellt dokument som gäller olika områden. Vi har därför förenklat APAs dokument rent språkligt och lagt till skrivningar som inte funnits med i originalet.

Örjan Salling, förbundsdirektör, berättade om samarbetet i Norden kring psykologutbildningarna. Han underströk att det finns 120 000 psykologer i USA men hela 250 000 psykologer i Europa som är organiserade i Efpa.

– Psykologin och tillämpningen ser olika ut i Europa och USA. APA är en rent klinisk organisation.

– De nordiska länderna har olika inställning till en policy när det gäller evidens, och det är viktigt att få fram en gemensam inställning.

Brjánn Ljótsson återkom i talarstolen:

– Det är bra att styrelsen vill ha ett dokument som inte bara är till för kliniker utan som också ska gälla arbetslivet och organisationer, men man kan inte ta bort delar i APAs dokument.

– Hur kommer det sig att inte ”bred psykologisk praktik” underställs vetenskapliga undersökningar i styrelsens dokument?

DISKUSSIONEN fortsatte och ombud gick upp i talarstolen och gjorde nya yrkanden. Per Höglund, ombud från Västerbotten, ansåg att det var en spännande debatt som de hade Socialstyrelsen att tacka för.

– Vi behöver lokal evidens. Fungerar det som vi håller på med vid min klinik?

Håkan Nyman, ombud från Stockholm, sade:

– Samma grundläggande principer måste gälla, inte bara för kliniker utan för alla psykologer. De mer omfattande förarbetena till APAs dokument måste man överväga.

GUNNEL WINLUND, ombud från Kronoberg, sade att det var svårt att inom handikappområdet genomföra klassiska vetenskapliga studier i varje enskilt fall.

– Nu när evidens är populärt hos arbetsgivarna öppnar det för svårigheter för oss. Därför är det viktigt att förbundet noga förbereder det budskap man ger till uppdragsgivarna inom kommuner och landsting.

– Det är bra med evidensdokument, sade Joel Danielsson, ombud från Västra Götaland. Men ur facklig synpunkt gynnar inte en för stor fokusering på metod psykologkåren. Styrelsens försök att lansera oss psykologer blir en kompromiss mellan olika inriktningar och de har mildrat de randomiserade kontrollerade studiernas överhöghet.

STEFAN JERN, ordförande i kongresspresidiet, gick också upp i talarstolen.

– Jag talar nu som medlem och jag uppskattar FS försök till kompromiss. Den bästa kompromissen får man när alla är lika missnöjda. Jag sympatiserar med Brjánns analys av FS dokument. Men jag känner mig inte inkluderad i APAs dokument. Om Brjánns förslag går igenom skulle jag inte känna mig hemma i mitt gamla förbund.

Bengt Persson, styrelsen, lade till slut ett nytt yrkande: ”FS får i uppdrag att med kongressens diskussion i beaktande omarbeta Policyn för evidensbaserad psykologisk praktik och återkomma till Rådskonferensen för ställningstagande.”

Efter en lång debatt med många inlägg, yrkanden och ordningsfrågor ställdes ett förslag om att skjuta upp frågan till nästa dag mot styrelsens förslag. Styrelsens förslag gick igenom med rösterna 33 mot 26. Nästa rådskonferens hålls hösten 2011, och då ska styrelsen komma med ett nytt förslag. ■

EVA BRITA JÄRNEFORS

Kbt-psykologer blir yrkesförening

Det blev ett enhälligt ja från kongressen när förbundsstyrelsen föreslog som första proposition att Föreningen för Sveriges KBT-psykologer skulle upptas som yrkesförening i Psykologförbundet och därmed delta på yrkesföreningars villkor.

Hur känns det Benjamin Bohman, ordförande i föreningen?

– Det känns förstås mycket bra på föreningens vägnar, förbundets vägnar och på alla psykologers vägnar. Jag hoppas att detta medför att fler psykologer med Kbt-inriktning, som av olika skäl valt stå utanför Psykologförbundet, nu hittar till och i vissa fall tillbaka till förbundet. Kongressens beslut gör förbundet och psykologkåren starkare på alla sätt och vis.

Är du förvånad över att beslutet klubbades utan diskussion?

– På ett sätt ja, på ett annat sätt nej. Vi har verkat som en yrkesförening i förbundet på interimistisk basis sedan 2008, så nya är vi inte. Folk har nog kommit att vänja sig vid vår förening. Det är redan en av de största yrkesföreningarna och kongressen hade nog inte svårt att förstå att medlemsengagemang bör fångas upp där det finns. Eftersom föreningen är en del av förbundet sätter vi profession framför metod, det stärker kåren, säger Benjamin Bohman.

Fram till kongressen 23-25 april 2010 hade Sveriges Kbt-psykologer en status som intermistisk yrkesförening i förbundet, vilket innebar att den var tillfällig och provisorisk.

KAJSA HEINEMANN

Motion 1: ”Stärkt Kbt-utbildning på utbildningsinstitutionerna”
Brjánn Ljótssons motion att stärka kbt-utbildning på utbildningsinstitutionerna, antogs inte av kongressen. FSs svar ”motionens andemening ligger i linje med förbundets arbete med att klargöra psykologers expertis inom psykologins område” godtogs av kongressen. Men FS välkomnade initiativ från Kbt-föreningen att utforma kriterier för ”gold standard”-utbildning i Kbt.

Hedersledamöter: Maj-Briht Bergström-Walan och Arne Öhman

– Jag har alltid varit stolt över att vara psykolog, sade Maj-Briht Bergström- Walan, när hon under stående ovationer på kongressen mottog utnämningen: Hedersledamot i Sveriges Psykologförbund.

FOTO: EVA BRITA JÄRNEFORS

Maj-Briht Bergström-Walan var överraskad och glad över att utses av kongressen till hedersledamot.

Maj-Briht Bergström-Walan, 86 år, och prydd i kungamedaljen, kom till kongressens högtidliga öppnande och mottog utmärkelsen hedersledamot av förbundsordförande Lars Ahlin. Hon är fil lic med specialisering inom klinisk psykologi, Sveriges första auktoriserade sexolog, sexualundervisare och sexualforskare.

– Genom ett livslångt engagemang har du givit röst åt psykologisk kunskap inom sexologins och samlevnadens område, nationellt och internationellt, sade Lars Ahlin.

För *Psykologtidningen* berättar Maj-Briht Bergström-Walan att hon fortfarande arbetade med filmer med sexualupplysning.

– Men förutsättningarna för sexualundervisningen ser annorlunda ut i dag. Människor kommer från olika delar av världen och lärarna möter motstånd mot sexualundervisning. Detta kräver mer av etisk och moralisk kunskap från lärarnas sida om de ska klara av alla elevers olika behov och motståndet mot undervisningen, sade hon.

ARNE ÖHMAN, professor i psykologi, utnämndes också till hedersledamot. Han kunde inte närvara vid utnämningen, men hälsade via Lars Ahlin att ”han var mycket hedrad av utmärkelsen”.

– Arne Öhman har genom sin mångåriga gärning i psykologins och Sveriges Psykologförbunds tjänst väl meriterat sig för att utses till hedersledamot, sade Lars Ahlin. ■

EVA BRITA JÄRNEFORS

“Man” ersattes inte av “person”

Leif Petterssons motion att ersätta begreppet ”förtroendeman” med ”förtroendeperson” i lagtext och fackliga sammanhang antogs inte av kongressen.

– Jag upptäckte att de flesta av mina kolleger var kvinnor och att det därför kändes märkligt att säga ombudsman. Det blir lite konstigt att använda ordet man till en kvinna. Jag säger numera ombudsperson och det har gått riktigt bra, för mig, sade Leif Pettersson.

FSs svarade att ”förtroendeman” och ”ombudsman” är etablerade begrepp i såväl lagtext som språkbruk, och att FS inte har makt att ändra språkbruk inom dessa kontexter. ■

KAJSA HEINEMANN

Roligt sagt på kongressen!

”Vi bör inte diskutera Socialstyrelsen för då kommer vi inte hem i år”

Stefan Jern, kongressens ordförande

Missnöje med HÖK T

Psykologföreningen i VG-regionen är missnöjd med den lokala tillämpningen av HÖK T och föreslog kongressen att ge FS i uppdrag att inom AkademikerAlliansen förespråka att en utvärdering av hur HÖK T tillämpas lokalt.

Föreningen föreslår också att FS inom AkademikerAlliansen talar för förändrade skrivningar i avtalet, som ger arbetstagarorganisationerna en fortsatt viktig roll i den lokala lönebildningen.

Fredrik Wagnström, ombud från VG-regionen, talade för motionen och framhöll att den lokala lönebildningen inte fungerar.

FS SYMPATISERAR med psykologföreningens uppfattning, men anser att det redan pågår fortlöpande diskussioner inom AkademikerAlliansen om hur tillämpningen ska förbättras. Inger Ericsson, avgående ledamot i FS, sade:

– Vi anser i yttrandet att frågan är besvarad, men det var ändå roligt att få in motionen.

Maria Nermark och Katrin Dahlin från Psykologföreningen i Region Skåne gav då sina sympatier till grannföreningen.

– Vi ligger i hård konkurrens med VG-regionen om lägsta löner i landet, sade Maria Nermark, som också är missnöjd med den lokala tillämpningen av HÖK T.

– Jag vill bara ge mitt stöd till motionen. Vi i Region Skåne märker inte så mycket av FS arbete ute i föreningarna. Jag efterlyser mer stöd. Tack!, sade Katrin Dahlin.

Kongressen beslutade att bifalla FSs beslut att anse motionen vara besvarad.

HÖK T är en förkortning av *Huvudöverenskommelsen om lön och anställningsvillkor.* ■

KAJSA HEINEMANN

TRE FRÅGOR TILL...
Tore Gustafsson,

kongressombudet som blev kallad Wallraffare för att han bloggade från kongressen.

1 Hur var det att blogga från kongressen?

– Jag brukar ta tillfället i akt och skriva om saker jag är med om. Det är ett lätt sätt för mig att skapa intressant material på de sajter jag arbetar med (psykologstudent.se samt psykologerna.org). Att blogga på kongressen blev en delvis omtumlande upplevelse med tanke på uppståndelsen kring mitt rapporterande. Jag hade ingen tanke på att jag kunde uppfattas gå utanför gränserna för vad som passade, när jag rapporterade till övriga psykologstudenter och psykologer.

2 Det visade sig att ingen i förväg hade funderat över sociala mediers roll under en kongress. Hur ser du på de reaktioner som kom?

– Jag har förståelse för dem som var irriterade eller överrumplade och som ifrågasatte mitt rapporterande. Vissa blir fortfarande tagna på sängen när kameror och mobiler dyker upp och sänder ut delar av det man säger och gör. Vi har inga etablerade sociala normer som säger hur man får agera i dessa nya sociala situationer. Får mamman till dotterns nya kille kommentera hans festbilder på Facebook? Får hon alls skapa en ”vänskap” med honom över Facebook? Fast jag tycker inte själv att det var särskilt kontroversiellt att jag rapporterade från kongressen. Jag hoppas att nyttan blir att fler intresserar sig för förbundet och det kan inte vara fel.

3 Hur många har varit inne och läst och kommenterat din blogg från kongressen?

– Vi har i snitt 400 besökare per dag till psykologstudent.se, sajten där jag skrev om kongressen. Mina åtta inlägg om kongressen gav 630 sidvisningar totalt och det är ungefär de siffror vi brukar få på övriga delar av sajten. Jag är absolut nöjd med resultatet, men är inte längre lika investerad i sajten psykologstudent.se.

Johan Thorell och sajtredaktionen är de som nu styr hemsidan då jag inte är student längre. Vanligtvis kan man möta mig och 250 andra psykologer på den nya sajten psykologerna.org. Det är en sajt som är stängd för allmänheten och endast öppen för psykologer (ett slags Facebook för psykologer). Vill man bli medlem kan man titta på hitta.psykologerna.org för uppgifter. ■

CARIN WALDENSTRÖM

Blogg och e-postlistor för modernare kommunikation

Kommunikation och opinionsbildning engagerade många kongressombud:
– Det är viktigt att öka kommunikationen externt och internt och sträva efter transparens och öppenhet. Jag yrkar att FS får i uppdrag att utveckla hemsidan och att FS börjar blogga på hemsidan, sade Kristian Bergman, studerandeombud från Uppsala.

FS föreslog endast små förändringar i sin proposition om policyprogrammet för kommunikation och opinionsbildning. Men det visade sig att ombuden hade många förslag till förbättringar som kongressen antog.

– Den interna kommunikationen är mycket viktig, och det vore bra om medlemmarna i förbundet kan kontakta varandra via internet på ett lätt sätt, sade Tore Gustafsson, ombud från Västra Götaland, och yrkade att förbundet skapar en e-postlista för medlemmarna att ansluta sig till.

– Den ska vara öppen för valfri diskussion och inte bara fackliga frågor. Om det finns ett stort intresse kan man skapa subgrupperade mejllistor. E-postlistan bör ha en moderator som upprätthåller netiketten. Detta sade kongressen ja till.

Fredrik Wagnström, ombud från Västra Götaland, pläderade för att policyprogrammet skulle godkännas i sin nuvarande form, men att det skulle uppdateras till kommande rådskonferens.

Ombuden Thorbjörg Omarsdottir, Daniel Finn och Kristian Bergman yrkade att FS får i uppdrag att öka tillgängligheten och transparensen på en framtida hemsida, både för medlemmar som för potentiella blivande medlemmar. FS borde också fundera på fördelarna med att ledamöterna synliggör sitt arbete i ökad utsträckning via en blogg på hemsidan.

KRISTIAN BERGMAN och Thorbjörg Omarsdottir föreslog också att förbundet i framtiden kommunicerar tydligare med blivande ombud inför kongress och rådskonferens när det gäller mötesteknik och etikett.

– Man kan till exempel tänka sig en lathund, eller att ha lokala möten för att främja demokrati och transparens vid framtida sammanträden, sade Kristian Bergman.

Thorbjörg Omarsdottir och Kristian Bergman yrkade även att FS inför nästa kongress ska utveckla och driva en blogg i egen regi där man rapporterar löpande ifrån kongressen.

Samtliga dessa förslag antogs av kongressen, liksom ett förslag från Ann-Sofie Hansson Pourtaheri, Yrkesföreningen för forensiska psykologer, om att till nästa kongress ha en videolänk till hemsidan för att medlemmar ska kunna följa kongressens arbete. ■

CARIN WALDENSTRÖM

Student som psykolog-kandidat

■ Erik Wallmarks motion för att ge studenter möjlighet att verka som psykolog-kandidater antogs inte av kongressen. Den ansågs besvarad med FS svar att det inom hälso- och sjukvården finns ”särskilda bestämmelser om behörighet och kompetens för att utöva verksamhet.”

Forskningspolitisk policy antogs

■ Psykologförbundets forskningspolitiska policyprogram från 1998 har uppdaterats av Vetenskapliga rådet. Efter debatten på kongressen om ”Riktlinjer för evidensbaserad psykologisk praktik” strök styrelsen ett avsnitt om just denna fråga i policyprogrammet. Därefter antogs FS förslag till forskningspolitisk policy.

Organisatorisk placering inom skola/förskola

■ I två motioner föreslog Elisabet Graci att det dels skulle lagregleras att psykologer inom skola/förskola ska tillhöra ett centralt resursteam, dels att psykologens roll i första hand ska handla om verksamhetsutveckling. Båda motionerna avslogs av kongressen.

Organisationen ska ses över

Kongressen gav styrelsen uppdraget att utreda hur en framtida organisation ska se ut.

Kongressen gav styrelsen uppdraget att utreda hur en framtida organisation ska se ut.

Enigheten på kongressen var stor om att förbundets framtida organisation måste ses över. Kongressen 2001 röstade för att psykologföreningen, som består av alla psykologer på en arbetsplats, skulle ersätta kretsen som förbundets lokala fackliga bas. Som stöd för psykologföreningarna skulle det finnas regionala fackliga rådgivare, men denna mellannivå i organisationen visade sig svår att införa. Många medlemmar, framför allt i de små kommunerna, har saknat den regionala organisation som kretsarna utgjorde.

Men förslaget att se över organisationen gäller inte bara den lokala organisationen och det traditionellt fackliga arbetet utan även yrkes- och företagarföreningarna. Magnus Rydén, som presenterade styrelsens förslag, föreslog också att man skulle starta försöksverksamheter.

FÖRSTA OMBUDET i talarstolen var Anders Hallborg, Skåneregionen:

– 779 medlemmar kan inte vara med i någon psykologförening. De har ingen arbetsgivartillhörighet. De är åldersdiskriminerade kan man säga, sade han och syftade då på den aktiva föreningen Seniorpsykologer i Sveriges Psykologförbund.

Birgitta Ingridsdotter, Sveriges Geropsykologers förening, talade för yrkesföreningarnas nätverk, och yrkade att de skulle få några representanter i den kommande arbetsgruppen för en framtida organisation. Hennes yrkande bifölls av kongressen.

ARAM SEDDIGH, ombud från Stockholm, yrkade att man också skulle utreda studentverksamheten och vad som behövs för ett brett studentengagemang. Kongressen biföll även det förslaget.

– Jag får utslag av försöksverksamheter, sade Ann-Sofie Hansson Pourtaheri, Yrkesföreningen för Forensiska psykologer, men var positiv till en organisationsutredning.

Hon ville att organisationsarbetet skulle redovisas löpande på rådskonferenser och andra fackliga forum. Därför yrkade hon för att utredningen ”tar ett helhetsgrepp” som omfattar hela förbundet, det traditionella fackliga arbetet på samtliga nivåer, det yrkesmässiga/professionella arbetet samt kansli och bolag. Förslaget antogs av kongressen.

Jan Lörelius, ombud från Kalmar, berättade:

– I Kalmar har 7 av 12 kommuner bara en psykolog anställd. Därför bildade vi ett arbetsgivarövergripande nätverk som dryftar yrkesfrågor.

Han yrkade att organisationsutredarna ska se över vilken ställning sådana nätverk har gentemot arbetsgivarna. Förslaget antogs av kongressen, liksom styrelsens proposition, som antogs enhälligt.

Fyra motioner som handlade om psykologföreningarna och yrkesföreningarna ansåg kongressen besvarade eller avslogs eftersom styrelsen nu fått i uppdrag att komma med ett förslag till ny organisation. ■

EVA BRITA JÄRNEFORS

Inget äldreår 2011

■ Sveriges geropsykologers förening, SGF, förslog i två motioner att dels göra 2011 till älderår, dels införa hälsocentraler för äldre. Men inget av de två förslagen antogs.

Ingen diskussion om Försäkringskassan

■ Geropsykologernas motion att förbundet ska verka för att alla legitimerade psykologer ska anslutas till Försäkringskassan, antogs inte av kongressen.

Förbundsstyrelsens svarar att frågan om psykologisk behandling och psykologers möjligheter att etablera sig som privata vårdgivare på samma villkor som läkare och sjukgymnaster är sedan 1950-talet en högt prioriterad fråga i förbundsstyrelsens arbete. En av förbundets visioner är att göra offentligt finansierad psykologisk behandling tillgänglig för alla.

Om en ny lag för vårdetablering (LOVE) går igenom kommer FS att arbeta för att få psykologisk behandling godkänd som ett område för etablering. Den nya lagen föreslås träda i kraft 1 januari 2011.

KAJSA HEINEMANN

Målen godkändes

Förbundsordförande Lars Ahlin presenterade styrelsens mål för den kommande kongressperioden. De består av fyra visioner (se ruta) som vart och ett har flera inriktningsmål.

– Styrelsen bestämmer sedan inför varje år olika verksamhetsmål och ger kansliet och förbundsdirektören i uppdrag att genomföra en verksamhetsplan. För den kommande kongressperioden har vi dessutom tagit fram ett valmanifest, sade Lars Ahlin.

Valmanifestet *Vem som helst kan behöva en psykolog någon gång i livet* delades ut på kongressen och godtogs av ombuden.

ULRIKA SHARIFI, ombud från Värmland, berömde styrelsen för måldokumentet och för att det var strukturerat. Men hon tyckte inte att det framgick om man hade sänkt ambitionen när det gäller att rekrytera fler medlemmar.

ETT AV DEN KOMMANDE kongressens inriktningsmål blev att de yrkesverksamma ska öka med minst 10 procent och de studerande med minst 15 procent i förbundet. Det var ett av de tilläggsmål som Ulrika Sharifi fick igenom. Hennes yrkande att ”förbundet fastställer en modell som beräknar anslutningsgraden” antogs också.

Katrin Dahlin, ombud från Region Skåne, föreslog att målet om arbetsmiljö skulle skrivas om.

– Förra kongressen gav FS i uppdrag att snarast ta fram ett arbetsmiljöprogram. Det blev inget. Texten om arbetsmiljö i måldokumentet är ihålig. Den bör bland annat omfatta lagstiftning för att kunna hjälpa oss i vårt arbete.

HENNES TILLÄGGSFÖRSLAG LÖD: ”Att styrelsen snarast fortsätter att arbeta med att ta fram tydligt stöd till psykologföreningar/skyddsombud i arbetsmiljöfrågor och återkommande avrapportera detta arbete på rådskonferenser och andra lämpliga möten.”

Visioner för kongressperioden 2010-2013:

- Psykologförbundet är ett förbund för alla psykologer i Sverige.
- Psykologförbundet arbetar för att alla psykologer ska ha anställningstrygghet, goda arbetsvillkor och en god arbetsmiljö
- Psykologförbundet och dess medlemmar är psykologins självklara företrädare
- Psykologförbundet arbetar för god utbildning och kontinuerlig fortbildning för alla psykologer

Birgitta Ingridsdotter, ordförande i Sveriges geropsykologers förening, hade ett tilläggsförslag till vision 3 om ”att psykologer arbetar för att förebygga psykisk ohälsa genom sin kunskap om både psykisk hälsa och ohälsa.” Hon fick stöd av Billy Larsson, ombud från Västra Götaland.

Fredrik Wagnström, Västra Götaland, yrkade också på ett tillägg som gällde arbetsmiljöfrågor: ”Att i större utsträckning använda sig av Saco-samarbete när så behövs”.

Efter en kortade diskussion antogs målen med yrkandena från Ulrica Sharifi, Katrin Dahlin, Birgitta Ingridsdotter och Billy Larsson samt Fredrik Wagnström som tillägg. ■

EVA BRITA JÄRNEFORS

Roligt sagt på kongressen!

”Jag har en kärlek till Psykologförbundet – inte alltid en lycklig kärlek, eller en besvarad kärlek, men ändå en kärlek.”

Anders W Eriksson, Västra Götaland

Leg psykolog betonas

Kongressen röstade för att terapi inom utbildningen alltid ska ges av leg psykolog.

Maria Lindhe, studerandeledamot i styrelsen, presenterade förändringar i det Utbildningspolitiska programmet. Det antogs första gången 1998.

– Egenterapi som ett moment i psykologutbildningen heter nu utbildningsterapi, därför är det avsnittet ändrat i det Utbildningspolitiska programmet.

I dokumentet står att terapi inom ramen för detta moment ”ska alltid ges av legitimerad psykolog.”

– Vi vill betona att det ska vara en leg psykolog genom att skriva så.

ALLA HÖLL INTE med. Ann-Sofie Hansson Pourtaheri, ordförande i Yrkesföreningen forensiska psykologer och Lennart Melander, Yrkesföreningen för leg psykoterapeuter och psykoanalytiker inom Sveriges Psykologförbund, ansåg att terapeuten borde vara både leg psykolog och leg psykoterapeut.

Maria Lindhe vidhöll:

– Vi vill fostra de studerande i att det räcker att vara psykolog. Det är en god och bra utbildning sade hon, och fick starkt stöd av ombuden Anders W Eriksson och Tore Gustavsson, båda från Västra Götaland samt Mattias Wretman, studerandeombud från Mittuniversitetet/Östersund.

Därefter bifölls styrelsens förslag till Utbildningspolitiskt program. ■

EVA BRITA JÄRNEFORS

Roligt sagt på kongressen!

”– Har ni fått ett yrkande från mig”
– Ja!
– Bra, jag tänker dra tillbaka det.”

Katrin Dahlin, Skåne

Vilken fråga var viktigast på Kongressen 2010?

Maria Nermark, ombud och ordförande i Psykologföreningen i Region Skåne:

– Den viktigaste frågan för mig är att få ihop det strategiska fackliga arbetet med värnandet om en hög professionell kompetens. Kraften som finns bland annat i frågorna om vetenskaplighet ska samverka med att flytta fram våra positioner på arbetsplatserna.

Jessica Larsson, ombud Östergötland:

– Alla frågor var viktiga på sitt sätt. Men de beslut som känns historiska är när Psykologförbundet tog klivet in i den digitala världen genom att tillåta Tore Gustafsson från psykologstudent.se att blogga direkt under kongressen, samt föryngringen av förbundsstyrelsen, som känns mycket positiv.

Anders W Eriksson, ombud Västra Götaland Regionen:

– För mig var frågan om evidens viktigast. Jag tror att det blev en bra lösning att återföra den till styrelsen, som jag hoppas har mod att stå på sig och inte förespråka en direktöversättning av den amerikanska texten. Frågan handlar om vilket sorts yrke vi har och vilken sorts vetenskap som ska vara dess grund.

Våra unga stridslystna kolleger glömmer den del av psykologkåren som inte tänker riktigt som de, och det riskerar att splittra kåren. Jag uppfattar att det respektfulla och eftertänksamma sätt som debatten trots allt fördes på skapade respekt hos dessa. ■

KAJSA HEINEMANN

Het debatt om Psykologtidningen

Tre motioner om tidningen gav upphov till en lång debatt. Två av motionerna, om redaktionsgruppen, avslogs. Men motionen om vetenskapsredaktör gav positivt gehör.

Debatten om *Psykologtidningen* inleddes på fredagskvällen och avslutades först på lördagen. Anna Broman Norrby, Uppsala, föreslog att kongressen skulle bestämma hur redaktionsgruppen väljs, hur sammansättningen ska se ut, samt vilken funktion den ska ha.

– Psykologtidningen är förbundets ansikte. Jag tycker det är viktigt att ställa frågan: Hur vill vi ha en medlemstidning?

Bengt Persson, FS, välkomnade en diskussion om tidningen, men inte en detaljstyrning av tidningen:

– Kongressen ska inte lägga sig i redaktionsgruppen. Det är redaktionen på tidningen som bestämmer över sammansättningen, och så ska det vara.

Ann-Sofie Hansson Pourtaheri efterfrågade en tydligare redovisning av redaktionsgruppen, som hon konstaterade lyste med sin frånvaro i tidningen.

FLERA OMBUD, som Håkan Nyman (Stockholm), Martin Cernwall (Uppsala), Dan Katz (Stockholm), Jonas Gustavsson (Stockholm), Eva Hedenstedt (Västerbotten) och Per Höglund (Västerbotten) ansåg att Psykologtidningen inte är tillräckligt vetenskapligt förankrad. Förslaget att anställa en vetenskapsredaktör diskuterades ingående, liksom frågan hur redaktören ska avlönas eller inte.

– Jag tror inte alls att det skulle bli kostsamt för förbundet. I forskningssammanhang görs sådant här utan ersättning, sade Martin Cernwall, som skrivit motionen, upprepade gånger.

– Det låter som en arbetsgivares dröm att inte avlöna en person. För att tillsätta någon måste det finnas ekonomi, sade Ann-Sofie Hansson Pourtaheri och bollade frågan till Bengt Persson i FS, som sade:

– Psykologtidningen är en medlemstidning. Och sedan 1959 har vi tillgång till den vetenskapliga tidskriften *Scandinavian Journal of Psychology*. Våra erfarenheter är att det krävs omfattande insatser, både ekonomiska och personella, för att nå en sådan status att vetenskapliga originalartiklar publiceras där.

Bengt Persson upplyste också om att Sveriges Psykologförbund genom sitt medlemskap i European Federation of Psychologist (Efpa) även är involverat i *European Psychologist*.

EVA HEDENSTEDT önskade en kombinerad facklig och vetenskaplig tidskrift. Hon refererade till svenska Läkartidningen och Norges motsvarighet till Psykologtidningen.

Men det trodde Miriam Rahnert, Värmland, var en för stor utmaning:

– Det är svårt att göra om en medlemstidning till en forskningstidskrift. I dag har vi en medlemstidning och tillgång till en redan etablerad vetenskaplig tidskrift. Kan man tänka sig att koppla medlemskapet till en vetenskaplig databas?

Jan Lörelius, ombud från Kalmar, ville inte att vetenskapligt material ska ta över det fackliga.

– Vi är ett fackförbund och Psykologtidningen är en medlemstidning.

Enligt Anders Hallborg, ombud från Region Skåne, speglade diskussionen ett klassiskt dilemma:

– Ska Psykologtidningen vara en megafon och nomenklatur eller ”a pain in the ass”? Den balansgång som varit har för det mesta varit bra. Jag tror vi får en lysande Pravda-tidning om vi styr den för hårt till FS.

Och det höll Håkan Nyman delvis med om:

– Jag tycker inte heller att innehållet i Psykologtidningen ska recenseras av kongressen. Den ska vara fri, annars blir det inte bra.

Håkan Nyman efterlyste tillsammans med Ann-Sofie Hansson Pourtaheri den vision FS har med Psykologtidningen. Anders W Eriksson ville diskutera de förändrade ekonomiska ramarna för tidningen. Och Lennart Garlund, Örebro, undrade varför redaktionen var så tyst.

CHEFREDAKTÖR Eva Brita Järnefors tog till orda:

– Psykologtidningen är en medlemstidning, inte en forskningstidskrift. Vi gör den tidning som medlemmarna efterfrågar. FS har bantat redaktionen med en halv tjänst och gått ned från 14 nr/år till 10 nr/år. Vi får ungefär en miljon kronor per år av förbundet, resten är från annonsintäkter. Men annonsmängden har sjunkit rejält utan att vi fått ökade resurser. Vi får ofta trolla med knäna. Vi välkomnar vetenskapliga artiklar från medlemmar, och har ibland gästredaktörer, men det är inte helt lätt att få in dessa artiklar.

Jan Forslin, ordförande i VR, gladdes över engagemanget i frågan och refererade till en läsarundersökning från 2008 som visade att många medlemmar vill ha mer forskning.

– Personligen är jag nöjd med tidningen, men är också för mer vetenskapliga artiklar. Men kostnaden för det kan bli stor. Mitt förslag är att FS ska utreda frågan.

Kongressen beslutade efter närmare

fyra timmars debatt att låta FS utreda till nästa rådskonferens de ekonomiska och personella möjligheterna att engagera en vetenskapsredaktör till Psykologtidningen. Miriam Rahnerts yrkande om att ha kombinerad medlemstidning och tillgång till vetenskaplig databas föll också i god jord. ■

KAJSA HEINEMANN

Ros och lite ris till FS

När förbundsordförande Lars Ahlin presenterade förbundsstyrelsens verksamhetsberättelse för åren 2007-2009 fick FS både beröm och kritik.

Ann-Sofi Hansson Pourtaheri, från yrkesföreningen för Forensiska psykologer, var imponerad över förbundsstyrelsens arbete:

– Jag vill uttrycka min beundran till FS. Det är positivt att det har hänt så mycket. Men jag är lite bekymrad över att så många ombud uteblivit till kongressen och tycker att det är av stor vikt att ta reda på varför.

Ulrika Sharifi, kongressombud från Värmland och ordförande i valberedningen, påtalade att Psykologförbundet ska arbeta med att stimulera medlemmar med utländsk härkomst att engagera sig i förbundet. Hon undrade hur FS har arbetat med den här frågan.

– Jag saknar en reflektion om det här i verksamhetsberättelsen, sade hon.

LARS AHLIN höll med Ulrika Sharifi:

– Jag kan medge någonstans att vi inte riktigt har lyckats hantera frågan om etnisk representation. Vi har inte riktigt hittat någon bra åtgärd. Jag hoppas vi kan bli tydligare på det området. Jag vill passa på att säga att alla olika grupperingar är välkomna i förbundet och detsamma gäller alla ombud. ■

KAJSA HEINEMANN

Övriga val

Studerandeledamöter och studerandesuppleanter i förbundsstyrelsen 2 ledamöter och tre suppleanter

Ordinarie studerandeledamöter:
Johan Eriksson (Linköpings universitet)
Kristian Bergman (Uppsala universitet)

Studerandesuppleanter:
Anders Rönnberg (Stockholms universitet)
Irene Brännström (Umeå universitet)
Martin Kraepelien (Stockholms universitet)

Förtroenderevisor jämte suppleant

Birgit Hansson, omval
Jean-Michel Saury, omval

Ledamöter i Etikrådet

Per Magnus Johansson ordförande, omval
Ann-Christine Cederquist vice ordförande, omval
Seppo-Matti Salonen, väljs för 2 mandatperioder, omval
Birgitta Johansson Niemelä, omval
Kristina Taylor, omval
Anita Wäster, omval

Ledamöter i Specialistrådet

Håkan Nyman, ordförande, omval
Ulla-Britt Selander, sekreterare, omval
Gunvor Bergquist, arbetslivets psykologi, omval
Roland Ericsson, klinisk psykologi, omval
Ingela Palmér, Pedagogisk psykologi, omval
Bengt Sonesson, klinisk psykologi/neuropsykologi, omval

Ordförande i Studeranderådet

Johan Eriksson (Linköpings universitet)

Vetenskapliga rådet

Presidium
Jan Forslin, ordförande
Gunilla Guvå
Lennart Melin

Ordförande i Valberedningen

Katrin Dahlin

"ST-psykolog" antogs men inte "skriftligt specialistarbete"

Samhällelig auktorisation, fler specialistutbildningar och specialisttjänster togs upp i propositionen om specialistordningen. Tre motioner gällde samma frågor.
– Vi måste vara strategiska och fokuserar därför på det kliniska, sade Kerstin Twedmark (FS).

– Jag säger inte att andra områden är ointressanta, men vi måste stå på perrongen där tåget går, sade Kerstin Twedmark, och berättade att Socialstyrelsen visar intresse för specialistordningen.

– Men ska man sälja in specialistutbildningen måste vi vara tydliga med vad vi säljer. Vi behöver definiera vad psykologisk behandling är och var behoven finns. Vi behöver mål- och kompetensbeskrivningar för varje inriktning samt en tydlig utbildningsplan. Och i takt med en växande specialistutbildning behövs också en ökad intern samordning, fortsatte Kerstin Twedmark.

PROPOSITIONEN INNEHÖLL tre förslag för kongressen att besluta om, att godkänna propositionen, fastställa begreppet "ST-psykolog" för psykologer med specialisering, samt ändringen av "Vetenskapligt arbete" till "Skriftligt specialistarbete".

Ann-Sofie Hansson Pourtaheri yrkade att behålla namnet "Vetenskapligt arbete", medan Dan Katz, ombud från Stockholm, yrkade att begreppet "ST-psykolog" skulle heta "STP-psykolog" i stället:

– Jag gillar inte att vi ska leka följa John med läkarna. Ibland känns det som om vi försöker följa storebror.

Innan kongressen gick till beslut ville Maria Nermark, ombud från Skåne, skicka med en tanke till FS:

– Jag skulle vilja be om ett förtydligande att specialist är något annat än psykoterapeut. Det behövs en lönedifferentiering dem emellan. Det är en strategisk fråga, som handlar om hur man säljer en vara.

Kerstin Twedmark svarade Dan Katz att det inte fanns någon prestige i namnbytet, men att FS föredrar ST framför STP. Kongressen beslutade att godta ST-psykolog medan FSs förslag att ändra "vetenskapligt arbete" till "skriftligt specialistarbete" avslogs. I övrigt godkändes propositionen av kongressen.

DE FYRA MOTIONERNA som rörde specialistordningen antogs inte av kongressen. Peter Westbergs motioner "Fler specialistkurser behövs!" samt "En erkänd och mer sammanhållen specialistutbildning" ansågs beaktade då båda motionerna tog upp frågor som redan är med i propositionen om specialistordning. Därmed ansågs motionerna vara besvarade.

Erik Wallmarks motion "För en fördjupad specialistordning" antogs inte heller av kongressen, då även den tog upp sådant som utgjorde en viktig del i propositionen. Och Elisabet Gracis motion "Fler moment inom specialistutbildningen bör ansvaras av universiteten" avslogs av kongressen, utan diskussion.

FS SVARAR ATT det obligatoriska momentet Specialistkollegiet, som lyfts fram i motionen, är specifikt knuten till professionen samt ett forum för kollegialt utbyte, och inte en akademisk kurs. FS anser därmed att detta moment ska utformas och administreras av IHPU. ■

KAJSA HEINEMANN

Roligt sagt på kongressen!

"Detta börjar likna kyrkomötet i Nicosia"

Lennart Garlund, Örebro

Uppdaterat policydokument antogs

Sist men inte minst viktig var propositionen angående handlingsprogram i villkorsfrågor, som presenterades av Renée From Mokhtar, ledamot i FS.

Policydokumentet har uppdaterats, främst har redaktionella och språkliga ändringar och förtydliganden gjorts. I enlighet med Rådskonferensen 2008 har ett stycke, som avser företagarnas specifika villkor, införts. Renée From Mokhtar passade på att berätta lite om det ”jätteviktiga som har gjorts”:

– Vi vet att lönebildningen inte fungerar överallt och att löneavtalen inte följs. Vi har förstärkt med en ombudsman på kansliet och inrättat en daglig ombudsmannajour. Nu har vi ombudsmän representerade inom samtliga avtalsområden. Vi erbjuder fackliga utbildningar, och uppmanar och uppmuntrar medlemmar att ta uppdrag som skyddsombud.

– Vi har också gjort en kartläggning om löneläget för psykologer. Kartläggningen visar att det lönar sig att ha lönesamtal, speciellt för kvinnor som arbetar inom statlig sektor. Att flytta lönar sig också om man tittar på den geografiska spridningen, och att bli specialist påverkar lönen mer än om man väljer att bli psykoterapeut, fortsatte Renée From Mokhtar.

Renée From Mokhtar

Renée From Mokhtar berättade också att FS, som vid kongressen 2007 fick i uppdrag att skapa en arbetsmiljögrupp, nu kommer att återaktualisera denna grupp.

DEN KORTA STUND då ordet blev fritt uppmärksammade psykologstuderande Mikaela Kjeldsen, studerande från Stockholm, att i stycket som rör diskriminering (sid 8, rad 14) saknas orden ”könsöverskridande identitet eller uttryck”. Varpå kongressen beslutade att dessa skulle föras in i dokumentet.

Kongressen antog därefter det av FS föreslagna policyprogrammet.

Sedan sprang alla till bussarna, och för många var det bara början på en lång resa hem. ■

KAJSA HEINEMANN

ANNONS

UPPSALA UNIVERSITET

NCK NATIONELLT CENTRUM FÖR KVINNOFRID

Möter du våldsutsatta kvinnor i ditt arbete?

Nationellt centrum för kvinnofrid, NCK, är ett kunskapscentrum vid Uppsala universitet som arbetar på regeringens uppdrag med att höja kompetensen om våld i nära relationer. Vi informerar, utbildar, sammanställer kunskap, forskar och utvecklar metoder för omhändertagande av våldsutsatta kvinnor.

Genom den nationella stödtelefonen Kvinnofridslinjen 020-50 50 50 erbjuder vi stöd till kvinnor som utsatts för hot, våld eller sexuella övergrepp.

Läs gärna mer om oss och om aktuella utbildningar på **www.nck.uu.se** och på **www.kvinnofridslinjen.se**.

Yrkesetiska dilemman
vid kognitiva bedömningarna av barn

– Vi bör sträva efter ett mer etiskt och vetenskapligt sätt att kognitivt bedöma barn med invandrar- och flyktingbakgrund än vad som sker i dag, skriver psykolog Najwan Saaed Al-Roubaiy, som arbetar i Rosengård i Malmö.

Jag har arbetat i Rosengård som psykolog i tre år och under den tiden har jag sett en hel del som kräver vidare och djupare gemensam reflektion. Många experter, och så kallade experter, har uttalat sig om området och dess invånare och medierna har genom åren täckt flera händelser i Rosengård. Grunden för denna artikel är varken en hyllning eller en svartmålning av området. Syftet är inte ens att beskriva området och dess komplexitet i detalj. I stället vill jag begränsa diskussionen till en yrkesetisk reflektion över en av de arbetsuppgifter som jag har i Rosengård: *Kognitiva bedömningar*.

Som utgångspunkt tänker jag referera till Psykologförbundets Yrkesetiska principer för psykologer i Norden (Sveriges Psykologförbund, 1998) och till den rådande forskningen inom olika psykologiska områden. Ett syfte med denna artikel är att, i enlighet med ”Hanterande av yrkesetiska dilemman”, kunna klargöra vissa yrkesetiska dilemman och rådgöra med kolleger. Ett annat syfte är att, i enlighet med ”Kompetens och kompetensutveckling”, kunna bidra till att vårt arbete i dagens mångkulturella Sverige blir mer i enlighet med den rådande vetenskapen i övriga världen.

NÄR PERSONALEN på Rosengårds förskolor och skolor misstänker en utvecklingsstörning hos ett barn vill de oftast få en kognitiv bedömning gjort på barnet. Grunden för och motiveringen bakom förslaget är vanligtvis att kunna avgöra om barnet eventuellt skulle behöva en annan skolform som särskolan. Även om det är föräldrarna som avgör om barnet ska utredas eller inte, så är det i de flesta fall personalen som aktivt sätter igång processen. Många föräldrar i Rosengårds skolor och förskolor tackar nej till psykologens kognitiva bedömning medan pedagogerna argumenterar för den. I sådana situationer vill personalen oftast ha hjälp av mig att motivera föräldrarna att gå med på den kognitiva bedömningen. Detta är teoretiskt och etiskt problematiskt på flera plan.

Jag ser en mycket tunn linje mellan press och motivering när det handlar om föräldrar som redan har sagt nej till en kognitiv bedömning av barnet. Jag ser en ännu tunnare linje mellan press och kränkning när det handlar om föräldrar som inte känner till sina rättigheter i Sverige, vilket gäller för många av Rosengårds föräldrar. Jag har, till exempel, varit med i situationer där personal till och med har hotat föräldrar med att anmäla dem till socialtjänsten om de inte gick med på den kognitiva bedömningen.

I sådana situationer vägrar jag naturligtvis att delta i denna oetiska process och ställer mig helt och hållet på föräldrarnas sida, även om jag själv kan misstänka allvarliga kognitiva brister hos barnet. Jag gör detta på grund av två skäl. Det första är att en sådan ”motiveringsprocess” är oetisk enligt ”Respekt” och ”Självbestämmande”-principerna (Sveriges Psykologförbund, 1998). Det andra är att jag inte vet om den här kognitiva bedömningen, som är så viktig enligt många psykologer och pedagoger, verkligen är så värdefull när det gäller barnen i Rosengård.

I DAGENS LÄGE utför vi psykologer en kognitiv bedömning som en del av en mer täckande utredning som sedan kan användas för att diagnostisera eller utesluta en utvecklingsstörning hos ett barn. Denna bedömning innebär en kombination av statiska, standardiserade och normerade test som WISC-IV och adaptiva beteendeskalor

som ABAS-II. Dessa redskap kan vara begränsade och olämpliga när det gäller barnen i Rosengård.

Barnen i Rosengård betraktas teoretiskt som ”Culturally And Linguistically Diverse (CALD)” på grund av deras varierade kulturella och språkliga bakgrund. Detta innebär att prestationen i och resultaten av kognitiva test kan vara påverkade av kulturella och språkliga faktorer (Rhodes et al, 2005). Kognitiva bedömningar är till stor grad språkbundna och kan därför vara orättvisa när det gäller barn med CALD-bakgrund (Artiola i Fortuny & Mullaney, 1998).

Icke verbala test har ibland använts för att bedöma barn med CALD-bakgrund då man inte behöver tänka på den språkliga aspekten. Men dessa icke-verbala test kan inte bortse från den kulturella aspekten som kan påverka prestationen i testsituationen (Rosselli & Ardila, 2003). Validiteten av standardiserade test verkar vara begränsad i vissa kulturella sammanhang (Artiola i Fortuny & Mullaney, 1998; Ferraro, 2002; Rosselli & Ardila, 2003). Ett exempel på denna begränsning är kravet att prestera individuellt, vilket kan kännas onaturligt för barn som kommer från kollektiva kulturer där gruppinsatser är mer vanliga och högre värderade än individuell och självständig prestation.

En annan viktig faktor som kan påverka resultatet av kognitiva bedömningar gjorda på barn med invandrarbakgrund är graden och upplevelsen av integration. Det finns flera studier som tyder på integrationens viktiga roll i skolframgång (Andriessen & Phalet, 2002) och kognitiv prestation (Van de Vijver et al, 1999) för barn med invandrarbakgrund. Om man tar hänsyn till Rosengårds notoriska rykte av att vara en segregerad stadsdel, kan man då verkligen hävda att det är etiskt och teoretiskt lämpligt att dra slutsatser från kognitiva test och adaptiva skalor gjorda på barnen i Rosengård?

MÅNGA BARN i Rosengård har också en flyktingbakgrund vilket oftast innebär traumatiska upplevelser och en plågsam flykt från hemlandet. Traumatiska upplevelser påverkar kognitiv utveckling på flera negativa sätt (Queensland Program for the Assistance of Survivors of Torture and Trauma [QPASTT], 2007). Därför kan det vara olämpligt och oetiskt att dra slutsatser från en kognitiv bedömning som är gjord på ett barn med flyktingbakgrund.

> *Kan man verkligen hävda att det är etiskt och teoretiskt lämpligt att dra slutsater från kognitiva test gjorda på barn i Rosengård*

Dessa teoretiska och yrkesetiska begränsningar bör diskuteras i vår yrkesgrupp. Det finns flera principer i förbundets ”Yrkesetiska principer för psykologer i Norden”, som gör en sådan diskussion angeläget. Enligt principen om ”Respekt” bör vi respektera kulturella olikheter. Enligt ”Kompetens och kompetensutveckling” bör vi arbeta i enlighet med vetenskap. Enligt principen om ”Metodbegränsningar” bör vi vara uppmärksamma på de begränsningar som finns i våra metoder och de slutsatser som kan dras från dessa metoder. Enligt principen om ”Ansvar” bör vi vara ansvariga för kvaliteten och konsekvenserna av vårt arbete. Enligt ”Undvikande av missbruk/skada” bör vi undvika att psykologisk kunskap eller tillämpning missbrukas. Är vårt nuvarande sätt att utföra kognitiva bedömningar av barn med invandrar- och flyktingbakgrund verkligen i enlighet med alla dessa yrkesetiska principer?

DET FINNS FLERA intressanta psykologiska områden som kan hjälpa oss på vägen mot ett mer etiskt och vetenskapligt sätt att kognitivt bedöma barn med invandrar- och flyktingbakgrund. Ett intressant område som har funnits länge är dynamisk utredning. Flera forskare inom dynamisk utredning betonar vikten av att psykologen använder sig av denna metodik som komplement till vanliga statiska test i utredandet av barn med annan språklig och kulturell bakgrund (Haywood & Lidz, 2007). Ett annat intressant område är tolkning och kulturell tillämpning av befintliga test (Widenfelt et al, 2005). Det finns också andra psykologiska områden som kan hjälpa oss att påverka ”testkulturen” bland pedagogerna i mångkulturella områden som Rosengård.

Ett sådant område är “multicultural consultee-centered consultation” där vi kan hjälpa pedagogerna att få en fördjupad insikt i hur kulturella faktorer kan leda till felaktiga slutsatser gällande elevens kognitiva förmåga. Genom ett sådant konsultativt arbetssätt kan vi psykologer bidra till implementeringen av pedagogiska insatser som kan vara mer interventionsorienterade, inkluderande och kulturlämpliga, som till exempel ”Response To Intervention (RTI)” modeller. Genom “multicultural

consultee-centered consultation” kan vi även hjälpa pedagoger att skapa en kulturellt relevant lärandemiljö i klassrummet, som i sin tur kan belysa barnens styrkor och inte deras svagheter.

Det finns säkert andra intressanta områden som kan vara giltiga och relevanta för en sådan diskussion. Men oavsett vilka dessa områden är, eller hur mycket splittring eller gemenskap de kan orsaka bland oss som yrkesgrupp, måste diskussionen initieras. Vi måste vara säkra på att vårt nuvarande sätt att kognitivt bedöma barn med CALD- och flyktingbakgrund inte bidrar till ytterligare felaktiga särskoleplaceringar. Vi måste också vara medvetna om hur mycket vi bidrar till den individuella och samhälliga integrationsprocessen genom vårt arbetssätt. Vi befinner oss i en intressant tid där mångkulturellt kännande redan har etablerat sig i flera delar av landet. Jag tycker att vi, som yrkesgrupp, bör ligga i frontlinjen när det gäller utvecklingen från ett mångkulturellt kännande till ett interkulturellt erkännande i vårt samhälle. Att börja titta på kulturlämpligheten i vårt eget arbetsätt är en bra början. ■

NAJWAN SAAED AL-ROUBAIY
Psykolog, Resursteam
Barn och Ungdom, Rosengård

Läs mer av Najwan Saaed Al-Roubaiy
Denna artikel vilar på författarens uppsats från professionskursen: *Psychologist in Rosengård: Ethical dilemmas and considerations.*

Han har även skrivit en kortare version på svenska: *Kognitiva bedömningar i Rosengård: En yrkesetisk reflektion ur ett vetenskapligt perspektiv.* Båda texterna kan beställas via najwanuk@yahoo.co.uk

REFERENSER:

Andriessen, I. & Phalet, K (2002). *Acculturation and school success: A study among minority youth in the Netherlands.* Intercultural Education, 13(1): 21-36.

Artiola i Fortuny, L & Mullaney, H A (1998). *Assessing patients whose language you do not know: Can the absurd be ethical?* The Clinical Neuropsychologist, 12 (1): 113-126.

Ferraro, F R (2002). *Minority and Cross-Cultural Aspects of Neuropsychological Assessment: Studies on Neuropsychology, Development, and Cognition.* Krips/Meppel, The Netherlands: Swets & Zeitlinger.

Haywood, H C & Lidz, C S (2007). *Dynamic Assessment in Practice: Clinical and Educational Applications.* Cambridge: Cambridge University Press.

Queensland Program for the Assistance of Survivors of Torture and Trauma (QPASTT) (2007). *Students from Refugee and Displaced Backgrounds: Handbook for Schools.* Brisbane: QPASTT.

Rhodes, R, Ochoa, S, & Ortiz, S (2005). *Assessing Culturally and Linguistically Diverse Students: A Practical Guide.* New York: Guilford Press.

Rosselli, M & Ardila, A. (2003). *The impact of culture and education on non-verbal neuropsychological measurements: A critical review.* Brain and Cognition, 52(3): 326-333.

Sveriges Psykologförbund. (1998). *Yrkesetiska principer för psykologer i Norden.* Stockholm: Author.

Widenfelt, B M.V, Treffers, P D A, Beurs, E D, Siebelink, B M, and Koudijs, E (2005). *Translation and cross-cultural adaption of assessment instruments used in psychological research with children and families.* Clinical Child and Family Psychology Review, 8(2): 135-147.

Van de Vijver, F J R., Helms-Lorenz, M., and Feltzer, M J A (1999). *Acculturation and cognitive performance of migrant children in the Netherlands.* International Journal of Psychology, 34(3): 149-162.

Förbundsjurist **Camilla Damell** svarar på juridiska frågor som rör psykologers yrkesutövning, juridiska ansvar, sekretessfrågor, journalföring, testhantering, anmälningsplikt vid misstanke om brott och mycket annat. Ingenting är för stort, eller för litet.
Har du frågor som rör din yrkesprofession – tveka inte! Mejla oss.

FOTO:DAVID HOLMSTRÖM

Inget formellt krav på handledning

FRÅGA:
Får jag som legitimerad psykolog bedriva psykologisk behandling/psykoterapi utan handledning?

Förbundsjuristen svarar:
Legitimerade psykologer har formell kompetens att självständigt under eget yrkesansvar bedriva psykologisk utredning, diagnostik och behandling. Med formell kompetens avses enligt Socialstyrelsens föreskrifter om delegation (SOSFS 1997:14) legitimation för yrket. För att få legitimation som psykolog krävs psykologexamen samt ett års praktisk tjänstgöring (PTP). Det är således innehållet i den fastställda utbildningen och den praktiska tjänstgöringen som styr den formella yrkeskompetensen. Enligt högskoleförordningen krävs för psykologexamen att studenten ska visa sådan kunskap och förmåga som krävs för att självständigt arbeta som psykolog och för att fullgöra föreskriven praktisk tjänstgöring (PTP) som fordras för att få behörighet som psykolog.

När det gäller den praktiska tjänstgöringen är kravet att minst hälften av tjänstgöringen ska omfatta individinriktat psykologarbete, vilket innebär psykologisk utredning, diagnostik och behandling. Psykologer är den enda yrkeskategori vars examensmål explicit kräver fördjupad förmåga att bedriva psykologisk behandling. Psykologer har således rätt att självständigt under eget yrkesansvar bedriva psykologisk behandling/psykoterapi. Det självständiga yrkesansvaret innebär att psykologen själv bär ansvaret för hur han eller hon fullgör sina arbetsuppgifter. Psykologen måste alltså själv kunna bedöma om han eller hon har tillräcklig kompetens och erfarenhet för de uppgifter som psykologen åtar sig. Detta innebär att psykologen inom ramen för sitt yrkesansvar har att bedöma om han eller hon i en viss situation behöver handledning eller konsultation av en mer erfaren kollega. Något formellt krav på handledning för legitimerade psykologer finns inte. ■

Psykologstudent kan arbeta som assistent

FRÅGA:
Jag läser åttonde terminen på psykologprogrammet och undrar om jag parallellt med att jag avslutar mina studier får arbeta som psykolog?

Förbundsjuristen svarar:
Inom hälso- och sjukvården finns särskilda bestämmelser om behörighet och kompetens för att utöva verksamhet. Behörighet till anställning som psykolog inom hälso- och sjukvården är den som har legitimation som psykolog eller genomgår föreskriven praktisk tjänstgöring för psykologer (PTP). En psykologstudent har alltså inte möjlighet till anställning som psykolog inom landstingens och kommunernas hälso- och sjukvård. Titeln psykolog är också skyddad, vilket innebär att endast den som är legitimerad psykolog eller den som genomgår PTP får kalla sig psykolog.

Däremot finns inga bestämmelser som hindrar att en psykologstudent anställs som assistent med psykologarbetsuppgifter. En psykologstudent har dock inte formell kompetens att utföra självständigt psykologarbete. Detta innebär att en psykologstudent endast kan utföra psykologarbete efter delegation och under handledning av en legitimerad psykolog.

För ansvarsfrågan är det också viktigt att det tydliggörs att psykologstudentens arbete ska utföras under direkt överinseende eller på delegation av ansvarig psykolog samt under handledning. Förbundet arbetar med att ta fram rekommendationer för sådan tjänstgöring som ett stöd för studenter och arbetsgivare. ■

Ny teknik gör psykologin mer tillgänglig

En konferens på temat ”Framtidens psykolog” hölls under våren i Linköping. Studenterna fick ta del av allt från användning av Iphone som ett hjälpmedel vid behandling med kbt, till hur framtidens specialistordning skulle kunna se ut.

I slutet av mars höll studenterna på termin 8 på psykologprogrammet i Linköping en tvådagars konferens på temat ”Framtidens Psykolog”. Den första dagen handlade om den ”Specialiserade psykologen” medan andra dagen ägnades åt den ”Moderna psykologen”.

Under den första dagen fick åhörarna, som bestod av studenter från programmets olika årskurser, lärare från institutionen, representanter från Psykologförbundet samt aktiva psykologer, lyssna till bland andra Lars Ahlin och Roland Ericsson från Psykologförbundet. De berättade om hur den nya specialistordningen fungerar samt hur förbundet arbetar med frågan. Ett återkommande tema hos dagens föreläsare var att specialistutbildningen, för att få genomslagskraft, bör vara sammanhållen, högkvalitativ, fungera som en påbyggnadsutbildning vid universitet och helst också regleras av Socialstyrelsen.

DAG TVÅ HANDLADE till stor del om mötet mellan psykologi och teknik. Lars-Håkan Thorell, docent i experimentell psykologi, inledde med att berätta om sin forskning om psykofysiologisk suicidriskdetektion, vilket han menar kan vara ett mycket bra instrument för framtidens psykologer.

Suicidriskbedömning görs via mätningar av så kallade elektrodermal reaktivitet, EDR, eller elektrisk aktivitet i hudens svettkörtlar. Testet bygger på två psykologiska funktioner: orienteringsreaktionen och habituering. Personen som ska riskbedömas utsätts för en ton som upprepas i intervall och samtidigt mäts personens reaktioner i svettkörtlarna på fingertopparna.

Thorells forskning visar att personer med hög risk för suicid är hyporeaktiva och habituerar snabbare än de med låg suicidrisk. Thorell drar själv paralleller till de kognitiva svårigheter och den förlust av det grundläggande intresset för livet som kan ses hos deprimerade personer, men menar samtidigt att hyporeaktivitet kan mätas långt före en depressiv period, vilket möjliggör både tidigare upptäckt och intervention.

Eftersom intervju endast är tillförlitlig så länge personen är uppriktig, kan EDR vara ett viktigt komplement.

Ett annat tekniskt hjälpmedel för framtidens psykolog är internet, vilket professor Gerhard Andersson berättade om. Arbetet med internetbaserad psykologisk behandling drog för hans del igång 1998 då två studenter ville ha honom som handledare för internetbaserad behandling av huvudvärk. I dag har studier gjorts inom en rad områden såsom till exempel stress, kronisk smärta, social fobi och spelberoende. Den som är mer intresserad kan gå in på www.internetpsykiatri.se där man förutom att få information, även kan anmäla sig till behandlingar.

GERHARD ANDERSSON berättade att cirka åttio procent av befolkningen använder internet regelbundet. En stor fördel är att patienterna själva kan välja när de vill lägga sina terapitimmar eftersom de arbetar själva med dator och böcker.

Är internetbehandling då en konkurrent till vanliga terapier? Nej, Gerhard Andersson poängterade att detta är ett komplement och något som passar vissa patienter bra, och andra mindre bra, men likväl något som bör finnas i den moderna psykologins verktygslåda. Att fler patienter kan bli hjälpta till en lägre kostnad är viktigt ur ett folkhälso- och ekonomiskt perspektiv.

EN FÖRDEL MED internetbehandling är som sagt att patienten själv kan välja när denne vill utföra behandlingen. Hur skulle det vara om patienten in vivo, i rätt kontext, kunde få behandling och stöd?

Detta är idén bakom det forskningsprojekt som bland andra Magnus Bång vid Institutionen för datavetenskap är involverad i, där Iphone ska kunna användas som komplement vid behandlingen.

Det är ett samarbete med mottagningen för Unga vuxna i Linköping. Bång berättar om problem som kan uppstå vid ”vanlig” kbt. Man kan glömma hemläxor och man får sällan aktivt stöd vid jobbiga situationer i ens vardagsliv. Med hjälp av applikationen kan man beskriva situationen och skatta obehagskänslor. Patienten stimuleras alltså att bli ”sin egen terapeut” genom att försöka kartlägga orsakssamband, göra sina egna SORKar.

Patienten ska också kunna läsa teoriavsnitt om en specifik problematik precis när han eller hon behöver det. Andra möjligheter skulle kunna vara så kallade ”Progress bars” som visar hur mycket av hemläxan som utförts. Detta skulle kunna vara ett sätta att motivera patienten att träna på situationer som han eller hon annars skulle dra sig för

att göra. Användningsområdena är som synes många.

Vi avslutar med att citera John Airaksinen: ”Teknologin gör psykologin tillgänglig”. Framtiden får utvisa hur den möjligheten förvaltas. ■

MARTIN HEMMINGSSON OCH EWA JOHANSSON
Studerande på termin 8 psykologprogrammet vid Linköpings universitet

Samtal om etik drog många psykologer

Etiska frågeställningar stod i fokus på Sacos inspirationsdag för kunskapsföretagare i Stockholm i april.

Ett 40-tal psykologer fanns bland deltagarna i seminariet. Temat för dagen var etik, med den inbjudne gästen Claes Trollestad. Han är till vardags docent i tros- och livsåskådningsvetenskap vid Uppsala universitet. Claes Trollestad är en ofta anlitad föredragshållare, seminarieledare, utbildare och processledare. Han har även varit initiativtagare till föreningen Etikkollegiet, som syftar till att främja kunskapsutveckling och skapa mötesplatser om etikfrågor i arbetsliv och samhälle.

– Det tillhör den mänskliga naturen att fundera över etiska frågeställningar, och de påverkar oss starkt, sade Claes Trollestad.

Han poängterade värderingarnas roll i dagens samhälle. På det området har det skett stora förändringar:

– Tidigare var det vanligt att människor hade en mer enhetlig livsåskådning och mer enhetliga värderingar, sade Claes Trollestad. En person kunde till exempel kalla sig för ”existentialist” eller ”marxist”. I dag är bilden mer fragmentarisk och många plockar värderingar och åsikter från olika håll och från olika tankesystem och ideologier.

Deltagarna i Sacos seminarium var mycket aktiva och föreläsningen hade mer formen av ett samtal. Något som diskuterade livligt var om utvecklingen på det etiska området blivit bättre eller sämre i samhället under senare år. Ett etiskt dilemma är att människor och organisationer kan bli fixerade vid kortsiktiga mål, till exempel att tjäna så mycket pengar som möjligt utan att ta hänsyn till människa eller miljö.

SAMTIDIGT FINNS EN annan utveckling:

– Informationsflödet leder till ökad demokrati, eftersom vi blir mer informerade om vad som händer så kan vi agera och ta ställning. Den ökade informationen föder diskussioner kring rätt och fel. Det som för några år sedan skedde bakom stängda dörrar ventileras och rapporteras det om i dag i massmedia, sade Claes Trollestad.

Helt klart är i alla fall att etiska diskussioner har kommit för att stanna.

– Allt fler vill föra etiska diskussioner och det ställs krav på företag och organisationer att utveckla ett etiskt förhållningssätt i sina respektive verksamheter. ■

CARIN WALDENSTRÖM

22 bidrag till Stora Psykologpriset

Nomineringarna till Stora Psykologpriset är klara. Majoriteten är individuella nomineringar. Men här finns även grupper av psykologer. I oktober koras vinnaren, som får 100 000 kronor.

För andra året delas Stora Psykologpriset ut för att uppmärksamma psykologer och psykologers arbete. Bidragen håller liksom förra året hög kvalitet. Det säger Lars Ahlin, förbundsordförande.

– De visar på det stora engagemang och den goda kompetens som finns inom psykologkåren.

Bland de nominerade återfinns Lisbeth Henricsson, som också var finalist förra året. Här finns också Monica Oswaldsson, som arbetar för Läkare utan gränser, Åsa Landberg, Rädda Barnen, Öppenvårdsteamet i Örebro och Psykologmottagningen i Umeå.

Bakom priset står Pearson Assessment i samarbete med Sveriges Psykologförbund. Se alla nominerade: www.storapsykologpriset.se/se/Stora-Psykologpriset/Om-priset/Nominerade-2010/

KAJSA HEINEMANN

Positiv psykologi på allas läppar

Olika lyckostrategier baserade på aktuell forskning presenterades nyligen på ”Lyckolabbet”, ett event arrangerat av Psykologifabriken i Stockholm.

Från att psykologin fokuserat främst på psykisk ohälsa, riktas nu strålkastarljuset mot sådant som gör oss friska och får oss att må bra. Så även Psykologifabriken, som tillsammans med designbyrån Cocreative, en vårvarm aprildag hade skapat två rum i vilka besökare fritt fick pröva olika metoder och övningar, baserade på det senaste inom forskningsområdet positiv psykologi.

John Airaksinen, psykologkandidat och medarbetare på Psykologifabriken, är en av dem som stod bakom arrangemanget. Vad var syftet med ”Lyckolabbet”?

– Att förmedla det senaste inom området positiv psykologisk forskning, och erbjuda människor verktyg så att de själva kan hitta strategier att förändra sina vanor.

ENLIGT JOHN Airaksinen är det bästa sättet att presentera positiv psykologi att låta deltagarna själva få testa metoderna:

– När jag först läste om positiv psykologi tänkte jag att det handlade om otroligt enkla saker, men som faktiskt gör skillnad. Många vill hävda att psykologi är komplicerat och bara till för vissa, men det tror inte vi. Vi vill föra ut psykologin till alla och tror att psykologin har potential att förändra världen. ■

KAJSA HEINEMANN

En gemensam psykoanalytisk förening

Svenska psykoanalytiska föreningen och Svenska psykoanalytiska sällskapet bildar en gemensam förening.

Den nya föreningens namn är Svenska psykoanalytiska föreningen, och ny ordförande är Arne Jemstedt.

Föreningen arbetar med psykoanalys och psykoterapi på privata mottagningar och inom den offentliga sektorn, de föreläser, undervisar på universitet och annorstädes samt publicerar artiklar och skriver böcker.

Sammanslagningen av föreningarna sker samma år som den internationella psykoanalytiska föreningen, IPA, firar 100-års jubileum. Och 2013 arrangeras den internationella psykoanalytiska konferensen med över 2 000 deltagare från hela världen, Stockholm är föreslagen som värd. ■

KAJSA HEINEMANN

Rättelse i Nationella riktlinjer för depression och ångestsyndrom

I Nationella riktlinjer för vård vid depression och ångestsyndrom skriver Socialstyrelsen att det för närvarande finns cirka 4 200 legitimerade psykologer. Denna siffra stämmer inte.

Enligt Socialstyrelsens register över hälso- och sjukvårdspersonal (HOSP) finns det 10 600 legitimerade psykologer. Av dessa är 8 400 under 65 år, varav flertalet arbetar inom hälso- och sjukvård. Rättelsen finns på Socialstyrelsens hemsida www.socialstyrelsen.se

HALLÅ DÄR **Ann-Charlotte Smedler...**.

... är fil dr, docent och universitetslektor vid Psykologiska institutionen i Stockholm, och en av medlemmarna i *Psykologtidningens* redaktionsgrupp.

Varför vill du vara med i Psykologtidningens redaktionsgruppen?

– Jag tycker att Psykologtidningen har en viktig funktion att fylla, både fackligt och professionellt. Eftersom jag är lärare på psykologutbildningen vet jag att många blivande och yngre kolleger är intresserade av tidningen, och av att den håller god kvalitet.

– När tidningen fungerar som bäst ger den inblickar i olika arbetsområden och speglar aktuella debatter inom professionen. Särskilt viktigt är att även yngre psykologer intresserar sig för och märks i tidningen – det bidrar till kaxighet och framåtanda.

Vad konkret gör redaktionsgruppen?– Redaktionsgruppen är ett bollplank som kommenterar tidningen, kommer med idéer och funderar på hur tidningen kan utvecklas, både i pappersformat och på nätet. Vi har inget formellt ansvar, men bjuds in till redaktionen ungefär fyra gånger per år.

Vad bidrar du med? Kan du ge något exempel?

– Jag har svårt att ge något konkret exempel, men jag försöker verka för att Psykologtidningen ska vara ett forum med takhöjd. Den ska självklart rapportera om fackliga frågor och initiativ, men den ska inte vara ett språkrör för förbundsstyrelsen. ■

KAJSA HEINEMANN

MEDLEMMAR I REDAKTIONSGRUPPEN:

Gunnar Aronsson, professor i arbets- och organisationspsykologi, Stockholms universitet.
Susanne Bertman, press- och informationsansvarig, Psykologförbundet.
Ulf Gustavsson, psykolog, psykoterapeut, journalist, Uppsala.
Jessica Larsson, PTP-psykolog, BUP Norrköping
Marja Rudenhed, psykologstuderande, Örebro universitet.
Ann-Charlotte Smedler, docent i psykologi, Stockholms universitet.
Nils-Eric Tedgård, psykologkonsult, Stockholm.

Psykologstuderande årets student i Uppsala – igen!

Årets Uppsalastudent 2010 är psykologstudenten Hoa Ly, som tog emot priset på Årets student- och alumndag i Uppsala i slutet av april.

FOTO: UPPSALA UNIVERSITET

Hoa Ly

Årets Uppsalastudent, Hoa Ly, studerar vid psykologprogrammet och har parallellt läst företagsekonomi. Han har också, genom universitetets utbytesprogram, studerat företagsekonomi, management och japanska vid Keio University i Tokyo, Japan.

Hoa Ly får priset för sitt breda och mångsidiga engagemang såväl inom som omkring universitetet. Han har bland annat initierat och genomfört projektet Studio Dicore, där han ansvarat för modevisning, musikevenemang och konstutställningar på nationerna och Uppsala slott. Han var också med och startade *Psykologifabriken*, som har bidragit till att göra psykologin mer tillgänglig.

Utmärkelsen Årets Uppsalastudent delas ut av Anders Walls stiftelse och består av ett stipendium på 100 000 kronor. Det var andra gången som en psykologstudent blev årets Uppsalastudent. 2009 gick utmärkelsen till psykologstudenten Rebecca Andersson. ■

NYA MEDLEMMAR

Kim Jonsson, Uppsala
Nadine Lange, Göteborg
Eva Suwe, Älvsjö
Sara Hultman, Stockholm
Zena El-Haj Ibrahim, Rönninge
Nils Stenholm, Lund
Ivonne Brunåker-Stevens, Uppsala
Susanne de Zayo Bergström, Umeå
Carina Johansson, Värnamo
Carin Carlsson, Säter

FYRA FRÅGOR TILL
Sven Å Christianson...

...professor i psykologi vid Stockholms universitet och författare till den nyutkomna boken *I huvudet på en seriemördare.*

1 Varför skrev du den här boken?
– Av flera olika skäl. Jag har tidigare skrivit en hel del om trauma, misshandel och övergrepp utifrån ett offerperspektiv. Förövare har inte alltid själva varit utsatta för trauma, men deras uppväxt har präglats av en bristsituation. Jag funderade över frågan: När övergår man från att ha varit en utsatt person till att vara den som utsätter andra för våld? Jag har velat försöka komma fram till hur gärningsmännens tänkande och utveckling har sett ut.

2 Massmedia ger ofta en felaktig bild av seriemördare, skriver du i boken. På vilket sätt?
– Människor exponeras för en massa våld i både kriminalfiktionen och i dagspressen. Det är berättelser som inte sällan handlar om seriemördare, och som ger en schablonartad och förenklad bild av den verklighet som ligger bakom brotten.

-Jag vill ge en motbild, och beskriva verkligheten i motsats till hur seriemördare framställs i fiktionen. Det börjar inte med kvinnohat, utan det börjar med övergivenhet, med den djupa ensamheten. Jag vill begripliggöra den här typen av gärningar, jag vill att vi ska se människor, inte monster.

3 Vilka varningstecken finns hos barn och ungdomar som kan komma att utveckla sådana här drag? Kan vi förebygga?
– Beteendet kommer tidigt, ofta redan i tioårsåldern. Det kan till exempel gälla stryplekar, eller att tända eld eller utsätta djur för smärta, över huvud taget ett beteende där barnet skapar lust genom att försätta andra i vanmakt. Det finns också andra tecken, som att en ung person drar sig undan och försvinner mer och mer ur den sociala gemenskapen för att ägna sig åt sina egna fantasier. Vid mina intervjuer med gärningsmännen får jag höra att de velat att personal inom skola och socialtjänst och andra skulle ha frågat hur de hade det och visat att de verkligen ville veta, då kanske det hade varit möjligt för barnet att öppna sig. Men eftersom de här personerna är tysta och inte utåtagerande får de sällan uppmärksamhet.

4 Vilken behandling har visat sig framgångsrik?
– Jag är relativt pessimistisk när det gäller behandling av seriemördare och serieväldtäktsmän. Det finns ett program från Kanada, ROS-programmet, som sägs vara framgångsrikt. Men jag har inte sett någon svensk utvärdering, fast man behandlat sexualbrottslingar med detta sedan 2002 i Sverige.

– Serieväldtäktsmäns och seriemördares beteenden sitter så djupt att det kan vara svårt att nå den här kategorin med behandling. Ofta har de anpassat sitt liv efter detta, byggt upp en tillvaro där de har kunnat leva ett utåt sett normalt liv med fru och barn och ändå begå brotten. Ska man kunna förändras måste det finnas ett lidande kopplat till ens handlingar, men för många är det inte så, de är kvar i sina gamla system. Även om det finns en vilja till förändring hos en del, kan lusten och impulserna fortfarande finnas kvar även efter många år i fängelse. ■

CARIN WALDENSTRÖM

Människosynen ifrågasatt – inte evidensen

När det handlar om evidens är det sällan forskningens villkor som ifrågasätts - utan kunskapssynen och människosynen. Detta gör det omöjligt att se kunskap och människa som en helhet, i vilken båda synsättet kan rymmas. Det skriver psykolog Ali Sarkohi.

På 1990-talet kom amerikanska APA och senare Socialstyrelsen i Sverige med rekommendationer om evidensbaserade terapiformer, vilket ökade kraven på psykoterapiforskning och psykoterapi. Det väckte upprörda känslor bland kolleger och startade en debatt.

I Sverige kan jag urskilja två grupper; de aktivt debatterande och de ”tysta skuggsittarna”. De debatterande inser värdet i att ha evidens, men skiljer sig i uppfattning om vad som är verksamt och/eller mätbart, i vilken grad och med vilka forskningsmetoder man bäst kan avgöra det.

De för en diskussion kring effektstorleken på specifika psykoterapeutiska tekniker och icke specifika faktorer, till exempel psykoterapeutisk relation, hopp eller förväntningar. Samtliga debattörer, förutom allmänpsykiatriker Tomas Eriksson (expressen.se 11/5 2009), som kategorisk avfärdar effekt av psykoterapi (oavsett inriktning), är överens om att såväl specifika som icke specifika psykoterapeutiska faktorer är av betydelse för terapins utfall, men är oense om dess effektstorlek.

Rolf Sandell hänvisar till ett par metaanalyser och anser att de icke specifika faktorerna har större generell effekt än specifika psykoterapeutiska tekniker, medan Bengt Westling (*Läkartidningen* nr 18/2004) hänvisar till andra metaanalyser och hävdar att de specifika teknikerna har klart större effekt än de icke specifika faktorerna. I debatten saknar jag bland annat ett sakligt resonemang om hur teknik och relation interagerar live eller via internet.

VAD GÄLLER EVIDENS anser jag att det sällan är forskningens villkor (framför allt den kvantitativa) som ifrågasätts, utan kunskapssynen och människosynen. Frågan är om det är möjligt att mäta vissa psykologiska fenomen och/eller om psykologiforskning ska baseras på naturvetenskapliga eller humanvetenskapliga grunder. Detta dikotomiska tänkande gör det omöjligt att se kunskap och människa som en helhet, där båda synsättet kan inrymmas. Förutom människosyn och kunskapssyn frågar sig en del debattörer om det mer är tekniken (B Westling 2004), terapeuten (Sandell, R, 2008) och/eller interaktionen dem emellan, som ska evidensbaseras (Sandell, R, 2008; 2009). Även här saknas en helhetssyn. Det är oklart om det är psykologi som kunskapsområde och/eller psykologerna som är oförmögna att bedriva forskning och/eller behandling utifrån ett evidensbaserat, holistiskt perspektiv.

I evidensdebatten kan man läsa att ”invändning mot evidensbaserat behandlingsarbete kommer framför allt från psykologer som representerar det psykodynamiska och humanistiska perspektivet, där man påstår att vissa inre tillstånd inte går att mätas” (Svenbro, H, 2007). Detta påstående stämmer inte, eftersom även psykologer med psykodynamiskt perspektiv påstås sig ha evidens om terapins effekt, även om antal RCT-studier, än så länge, är mindre jämfört med kbt.

Vidare skriver Svenbro (2007) att ”psykologer med psykodynamiskt och humanistiskt perspektiv anklagar de som arbetar utifrån evidensparadigmet för att agera maskinellt, ha en moduliserad människosyn och se människor som ett aggregat av avgränsade förmågor och problem samt att kbt-are sysslar med funktioner och anpassning snarare än livsmening”. Denna felaktiga uppfattning gör kbt till en inhuman del av psykologin, vilket förvånar mig. Jag tror att samtliga psykologer sysslar med både funktioner, livsmening och anpassning, dock med delvis varierade teknik.

HUMANISTERNA anser att människors grundläggande livsvärld utspelar sig i berättelsernas dimension. Berättelsernas element är inte åtskilda från varandra. Det går därför inte att plocka ut en del av berättelsen utan att skada helheten. Vidare påpekas betydelsen av relationen mellan terapeuten och patienten. Humanisterna anser att terapeutens roll reduceras till maskinisten eller systemoperatörens, som en följd av behandlingsprogrammens standardiserade design. Att göra sådana utfall utan att presentera alternativa lösningar förvärrar existerande dilemman, vilket i förlängningen kan leda till en splittring av psykologin i en klinisk naturvetenskapligt orienterad gren och en socialpsykologiskt/psykopedagogiskt humanvetenskaplig orienterad gren.

DEBATTEN VISAR OCKSÅ en maktkamp mellan olika företrädare inom psykologin, därmed riskerar frågan om evidens och vad som är sann kunskap att hamna i periferin. Det är allmänt känt att kunskap är näst intill omöjlig att definiera eftersom forskarnas uppfattning om vad ”sann” och/eller ”goda grunder” betyder går isär.

Om det nu inte går att göra en entydig och heltäckande beskrivning av kunskap och inte riktigt veta vad sanning är, undrar jag hur vi kan hävda att vi otvivelaktigt förfogar över kunskap (sanningen)/evidens inom vår profession och/eller andra professioner? När kunskap inte kan preciseras och definieras på en generell nivå hur kan vi då med säkerhet generalisera ett visst forskningsresultat som i bästa fall är ett ”fotografi” tagen med viss ”kamera”, i viss kontext och utifrån vissa villkor?

Det underlättar inte heller att förlita sig på evidens, eftersom även där går me-

ningarna isär.

Evidens handlar om graden av tillförlitlighet – den bästa tillgängliga vetenskapliga kunskapen, skriver Socialstyrelsen. Evidens verkar inte täcka den teoretiska kunskapen, utan enbart den praktiska, konkreta, avgränsade och ”mätbara” erfarenheten. I ett sådant fall undrar jag om man ska betrakta teorier som sann kunskap?

SBU och Socialstyrelsen har valt att definiera evidens utifrån RCT-studier och meta-analyser. I USA har APA valt att använda ett bredare evidensbegrepp, som även inkluderar andra typer av studier än RCT och meta-analyser (Ankarberg, P 2008; APA Presidential Task Force on Evidence-Based Practice, 2006). Det kanske är en väg som möjligen skulle öppna för mindre dikotomisering.

I SVERIGE ÄR DET många psykologer som har åsikter om evidensfrågan, men jag förvånas över att det är så få som är engagerade i debatten.

Jag uppfattar att vissa företrädare i debatten gärna vill lägga beslag på psykologin. Men psykologin som vetenskap ägs inte av företrädare för de olika perspektiven. Låt debatten handla mer om sakfrågorna! Att sätta etiketter på varandra ökar bara motsättningarna och förvirringen i psykologkåren.

Mångfald och helhetssyn berikar psykologin och gör debatten intressent och värdefull. ■

ALI SARKOHI
Psykolog, doktorand/adjunkt vid Institutionen för beteende och lärande, Linköpings universitet, samt Vuxenpsykiatriska klinken, Universitetssjukhuset i Linköping

REFERENSER:
Ankarberg, P (2008). Olika sätt att definiera evidens. *Psykologtidningen*, (14), 26.
APA Presidential Task Force on Evidence-Based Practice. (2006). Evidence-based practice in psychology. *American Psychologist*, 61(4), 271-285).
Psykologtidningen nr 6/2007, 6/2008, 7/2008, 9/2009.
Läkartidningen nr 15-16, 18, 25, 28-29/2004.

Mer aktuell läsning på
www.psykologtidningen.se

AVHANDLINGAR

Forskare: Billy Larsson
Avhandling: Therapists and their patients: Similarities and differences in attitudes between four psychotherapy orientations in Sweden
Institution: Göteborgs universitet, Psykologiska Institutionen.

Disputationen äger rum fredagen den 21 maj kl 13.00, Sal F1, Psykologiska institutionen, Haraldsgatan 1, Göteborg.

Avhandlingen har undersökt likheter och skillnader i attityder mellan terapeuter som bedriver individualterapi med vuxna. Fyra olika inriktningar har undersökts: (1) psykodynamiska, (2) kognitiva, (3) kognitivt beteendeterapeutiska, och (4) integrativt/eklektiska (IE) terapeuter.

Avhandlingens syfte har varit att undersöka vad det finns för möjligheter och hinder för de olika inriktningarna att kommunicera och samarbeta bättre med varandra. För att bedöma detta har en kartläggning skett av mönster av likheter och skillnader mellan inriktningarna. Främst har synen på hur psykoterapi bör bedrivas undersökts, men även synen på vad som kännetecknar en bra psykoterapeut. Dessutom har vad terapeuter tror om terapeuter av andra inriktningar när det gäller hur psykoterapi bör bedrivas, studerats. Därutöver har undersökts hur patienter som går hos terapeuter med olika inriktningar, ser på hur psykoterapi bör bedrivas.

RESULTATEN VISAR att det finns viktiga skillnader när det gäller synen på terapeuten, på vetenskap, men framför allt när det gäller vissa psykoterapeutiska tekniker. Däremot finns det en stor samsyn i synen på den terapeutiska relationen, på fokus i terapin, och en ganska likartad syn på målen med terapin. Det visar sig också att terapeuter tenderar att på ett fördomsfullt sätt överdriva skillnaderna gentemot andra inriktningar. När det gäller vad för sorts terapi som patienterna efterfrågar finns det däremot en stor samsyn, oavsett vilken terapiinriktning som patienten själv föredrar.

Slutsatsen blir att det finns ökade förutsättningar för ett närmande mellan olika terapiskolor, men att olika terapiinriktningar kommer att bestå under lång tid, som ett resultat både av faktiska skillnader och gruppsykologiska processer.

INFORMATION: Billy.Larsson@psy.gu.se, tel 031-711304. Avhandlingen finns som e-publikation: E-länk: http://hdl.handle.net/2077/22206

NYA MEDLEMMAR

Jenni Häggkvist, Linköping
Hannah Karlsson, Umeå
Kristoffer Magnusson, Umeå
Linda Nilsson, Uppsala
Elena Ermanova, Uppsala
Mari von Bahr, Stockholm
Kajsa Lindroos, Umeå
Martin Johansson, Uppsala
Arne Otto Lilja-Lund, Östersund
Helena Orte Mörtsell, Öjersjö
Lisa Barra, Mölndal
Emma Pedersen, Lund
Katrin Rogo, Enhörna
Tomas Wänge, Hindås
Sara Renklint, Umeå
Maria Holmquist, Lund
Johan Söderström, Umeå
Kristian Elgström, Uppsala
Helena Jönsson, Örebro
Caroline Ödqvist, Sörberge
Martin Hedman, Lund
Cathrine Terreros, Huddinge
Patrik Johansson, Solna
Karin Gustafsson, Örebro
Kristin Gunnarsson, Uppsala
Helena Nizic, Stockholm
Linda Lange, Göteborg
Daniel Branberger, Västra Frölunda
Maria Nordell, Farsta
Ann Åbrandt, Nacka
Åsa Nyvaller, Grästorp

Utvecklingsvägar inom anknytningsteorin

◆ Tor Wennerberg har i *Vi är våra relationer – om anknytning, trauma och dissociation* (som är en mycket välfunnen titel!) framför allt tagit fast på senare utveckling inom anknytningsteorin. Detta innebär att den relationella och affektreglerande aspekten lyfts fram. Huvuddelen av boken ägnas åt den desorganiserade anknytningen (D-anknytningen). Denna form av anknytning är särskilt intressant för psykoterapeutisk och psykiatrisk behandling eftersom forskningen så övertygande visat på att det är just barns (och föräldrars) D-mönster som i så hög grad korrelerar med senare psykopatologisk utveckling.

Författaren belyser desorganiserad anknytning genom att ta avstamp hos olika inflytelserika anknytningsforskare/och eller kliniker vars idéer närmare beskrivs i kapitlen 5 till 9. I kapitel 5 handlar det om den grupp forskare och kliniker från Holland, däribland Otto van der Hart och Ellert Nijenhuis, som vidareutvecklat teorin om strukturell dissociation med utgångspunkt i Janets arbete från början av 1900-talet. Van der Hart och medarbetares teori om trauma och dissociation bildar en utgångspunkt för den fortsatta diskussionen om den desorganiserade anknytningen. I kapitel 6 beskrivs Mary Mains och Erik Hesses vidareutveckling av Bowlby/Ainsworths arbete. Main anses av många vara deras främsta teoretiska efterföljare. Med hjälp av bland annat anknytningsintervjun (AAI) har Main och Hesse kunnat undersöka olika samspelsbeteenden och dess samband med föräldrarnas svar i AAI och barnens anknytningsmönster.

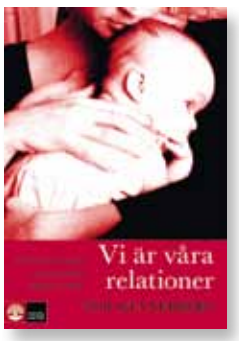

VI ÄR VÅRA RELATIONER
– om anknytning trauma och dissociation.
Av Tor Wennerberg
Natur och Kultur, 2010.

I kapitel 7 presenteras sedan Judith Solomons och Carol Georges perspektiv på desorganiserad anknytning som ett resultat av ”abdikation från omvårdnaden”. Detta med referens till Bowlbys teori om ”segregerade system”. I kapitel 8 beskrivs så Karlen Lyons-Ruths och hennes medarbetares ”relationella sårbarhetsmodell” och här diskuteras den ”gåta” att till synes olika förklaringsmodeller används för att beskriva desorganiserat mönster hos barn respektive hos vuxna. Detta har resulterat i en utveckling av D-kategorin i AAI till subgruppen ”fientlig-hjälplös” med ”dolda trauman” som ett komplement till kategorin ”olöst och oklassificerad”. Kapitel 9 tar upp den italienske forskaren och klinikern Liottis konceptualisering av den ”dramatiska triangeln” (offer, räddare, förövare). Kapitel 10 slutligen handlar om anknytningsteori och psykoterapi, där några aktuella ledande relationella och affektfokuserade kliniska teoretikers arbete diskuteras (Bromberg, Fosha, McCullogh, Mitchell, Wachtel m fl).

Ger bra bild

Boken har många förtjänster. Den är mycket (!) välskriven och har en stilkänsla som man ofta saknar hos författare till psykologisk litteratur. Teorierna som beskrivs är också i hög grad ”up to date” och ger därmed en bra bild av anknytningsforskningens nuvarande status. Användandet av teorin om strukturell dissociation som utgångspunkt är ett pedagogiskt lyckat val. Finns då inga invändningar? Visst kunde man ha önskat sig lite mer problematisering och kritisk granskning. En synpunkt som ibland förts fram (av bland andra Daniel Stern) är att det finns en tendens hos en del teoretiker att utvidga anknytningsteorins förklaringsområde långt utöver dess givna gränser – en form av ”teoretisk imperialism” – en kritik som inte är helt obefogad.

Ibland kan man undra över prioriteringar. Det neurovetenskapliga perspektivet domineras av Allan Schore, men man saknar Panksepps övergripande modell för olika affektreglerande system bland bidragen, liksom Daniel Siegels arbeten. Karlen Lyons-Ruth är förvisso en framstående forskare som förtjänar att uppmärksammas mer i Sverige, men ibland låter hennes beskrivningar av intersubjektivitet som vore det ett esoteriskt väsen som lever ett eget liv. Lyons-Ruth får stort utrymme, medan exempelvis Beatrice Bebee, vars forskning om intersubjektivitet också är betydande och mer kliniskt orienterad knappast nämns i boken. Vidare saknar man någon referens till Carlo Perris, den kognitiva psykoterapins pionjär i Sverige. Carlo och Hjördis Perris bok *Personlighetsstörningar* från 1999 är fortfarande ur kliniskt perspektiv ett av de mest informativa arbetena om anknytning som finns på svenska.

Teori om utvecklingstema

Kapitel 10 som förtjänstfullt diskuterar relationella och affektfokuserade approacher i psykoterapi, lyfter bland annat fram McCulloughs affektfobiteori som klinisk modell. Utifrån teorin om strukturell dissociation och affektfobimodellen kan desorganiserad anknytning ses som en fobi för dissocierade självtillstånd som stegvis behöver integreras. Detta har visat sig vara ett mycket användbart kliniskt perspektiv. Ibland tänjs dock anknytningsperspektivet lite väl långt. Låt vara att anknytningsteorin givit viktiga bidrag till relationell och affektfokuserad psykoterapi, samt öppnat upp för nya perspektiv inom psykoterapi (exempelvis ”mentaliseringsbaserade” terapier). Anknytningsteorin är likväl en teori om ett utvecklingstema snarare än en teori om vad som är verksamt i psykoterapi. Påståenden som att anknytningsteorin innebär ”ett antagande om vad som är läkande i psykoterapi” (sidan

267) riskerar därför att dölja att teorin också har begränsningar.

Sammanfattningsvis, trots vissa möjliga invändningar, är detta en bok att varmt rekommendera. Inte minst för dess språkliga klarhet och teoretiska aktualitet. Den kan vara till stor nytta för personal inom socialt arbete och inom hälsovård, och givetvis för psykologer och psykoterapeuter som vill uppdatera sig inom anknytningsområdet. Framför allt kan den fylla ett behov av ett utvecklingsperspektiv inom olika utbildningar för vårdyrken, psykosocialt arbete och psykoterapi. Den som läser boken kommer säkerligen också att på ett djupare plan komma att förstå innebörden av påståendet om att ”vi *är* våra relationer”. ■

LEIF HAVNESKÖLD
Psykolog och psykoterapeut, rektor SAPU (Stockholms akademi för psykoterapiutbildning)

Tvångsvårdade kvinnliga missbrukare
70 procent har personlighetsstörningar

Psykolog Irene Jansson vid Lunds universitet har skrivit en avhandling om tvångsvård av missbrukande kvinnor på behandlingshemmet Lunden.

De tvångsvårdade kvinnorna saknar förebilder, de har inga tjejkompisar och ofta en mycket låg syn på sig själva. Minst sex månaders tvångsvård behövs om saker och ting ska ha en chans att falla på plats för dem, enligt Irene Jansson.

I sin avhandling har hon följt upp hur det har gått för kvinnorna efter det att de skrivits ut från Lunden. Siffran på hur många som varit helt drogfria under de första fem åren är 15 procent. Ser man bara på det sista året i femårsperioden ser det något bättre ut –48 procent.

Ett annat resultat i Irene Janssons avhandling är att 70 procent av de intagna led av någon form av personlighetsstörning: borderline, antisocial personlighetsstörning eller ”conduct disorder”.

– Man har forskat väldigt lite om hur den här typen av diagnoser ska behandlas och resultatet av missbruksvården ser ut därefter, säger Irene Jansson i ett pressmeddelande.

Vad man vet i dag är att hjälpen måste sättas in i tidiga år – redan i skolan, då man börjar se tendenserna. Ofta handlar det om barn som har svårt att få vänner och som har en låg begåvningsnivå. Med extra stödinsatser hade det varit möjligt att hjälpa dem tidigt och på sätt undvika att de hamnar i exempelvis missbruk och kriminalitet.

Ny styrelse i Kliniska föreningen

Sveriges Kliniska psykologers förening bildades 1977 och har alltså över 30 år på nacken. Genom psykologyrkets specialisering har andra yrkesföreningar knoppats av från ursprungsföreningen: neuropsykologernas förening, geropsykologernas förening med flera. En del har behållit ett dubbelt medlemskap, andra inte. Behovet av en generalistförening har funnits kvar även om medlemsantalet har minskat. Föreningens styrelse har de senaste åren bestått av: Ann-Sofie Hansson Pourtaheri (ordf), Marianne Hallberg Melander (v ordf), Ann-Marie Frisendahl (sekr), Sverker Arver (kassör), Marie Juréen Bennedich (ledamot).

Under årens lopp har vi i styrelsen funderat över föreningens framtid, eftersom så många specialiserar sig och andra yrkesföreningar kan då kännas mer aktuella. Men efter utskick till våra medlemmar och blänkare i *Psykologtidningen* visade det sig att det fanns både intresse och behov av att föreningen skulle fortleva.

Den 5 februari hölls ett upptakts- och medlemsmöte som resulterade i en ny styrelse. Den består av: Marie Juréen Bennedich, ordförande, Eva Mörtberg, Eva Hedenstedt, Dan Katz och Peter Westberg.

En entusiastisk och arbetshungrig styrelse med många idéer. (Se hemsidan för aktuell information.) Det känns bra att kunna lämna över ordförandeklubban efter många år med vetskap om att Kliniska föreningen fortlever och vidareutvecklas.

Lycka till önskar den ”gamla” styrelsen genom

ANN-SOFIE HANSSON POURTAHERI

NYA MEDLEMMAR

Louise Öberg, Bjärred
Hanna cederlund, Linköping
Rune Gullmarstam, Skarpnäck
Louise Forsell, Hägersten
Lena Joelsson, Mjölby
Sandra Pelkonen, Kungsängen
Emily Klagsbrun, Stockholm
Kirsten Nilsson, Härnösand
Anna Ingeborg Berg, Göteborg
Katrin Jonsdottir
Johanna Nyström Rauch, Västra Frölunda
Anna Wallin, Linköping
Karin Röja, Haninge
Jaime Aponti, Haninge
Joakim Viklund, Uppsala
Jakob Karlsson, Uppsala
Peter Borg, Stockholm
Hanna Henningsson, Umeå
Anna Krook, Västra Frölunda
Jonas Ström, Uppsala
Elin Holmgren, Nyköping
August Ekström, Stockholm
Linda Järild, Tomelilla
Magnus Oskarsson, Malmö
Anna Larsson, Stockholm
Tanja Vukosavljevic, Östersund
Marie Rydell, Linköping
Mathilda Isaksson, Umeå
Teresa Herlin, Stockholm
Andreas Håkansson, Umeå
Susanna Cederbalk, Malmö
Kocher Koshnaw, Linköping
Moa Manneberg, Stockholm
Sofia Hofstedt, Umeå
Nicklas Andersson, Skogås
Annie Wadenhorn, Malmö
Alexander Kolga, Sollentuna
Magdalena Wiik, Huddinge
Elin Nylander, Göteborg
Anette Smedberg, Stockholm
Elisabet Östborn, Stockholm
Titti Dahlin, Lidköping
Per Svalander, Träslövsläge
Ella Thuré, Östhammar
Mille Bjurfjäll, Tygelsjö
Kajsa Ahonen, Nacka
Mahlin Dahlström, Uppsala
Magnus Hedén, Tygelsjö
Erik Diffner, Region Skåne
Ida Martinsson, Solna
Magnus Jonsson, Malmö
Anna Mattsson, Ytterby

Till minne av Bengt Göransson

Bengt Göransson var chefredaktör och ansvarig utgivare för *Psykologtidningen* åren 1981-1994. Samtidigt var han 1981-1990 informationschef på halvtid. Han hade en enorm arbetskapacitet och ett stort engagemang för psykologer och deras frågor. Bengt var den som i arla morgonstund satte på kaffet på kansliet och som släckte lyset sent på kvällen när han var klar med utredningsarbetet, ledaren eller de långa telefonsamtalen med medlemmarna.

Han klarade den svåra balansgången mellan att både vara chefredaktör och informationschef. Samma vecka kunde han inför styrelsen föredra en utredning om specialistordningen för att någon dag senare inför kansliledningen slå vakt om de publicistiska värdena när det gällde tidningen. *Psykologtidningens* frihet, en öppen och fri debatt och att ansvarig utgivare skulle vara publicist och sortera under ordförande och organisationens förtroendevalda, var för honom viktiga värden.

Bengt var både insatt i och drivande när det gällde psykologernas frågor. Detta avspeglade sig i de nära 300 ledare och andra artiklar som han skrev. Tidningen skulle enligt honom spegla både psykologernas yrke och dess ställning inom praktisk tillämpning och forskning liksom det fackliga arbetet inom organisationen. Han uppmuntrade medlemmarna att själva skriva i tidningen och på så sätt påverka dess innehåll.

Våren 1986 blev en hektisk tid för Bengt och redaktionen. Inför lönerörelsen lade förbundet strejkvarsel för 500 psykologer på den kommunala sektorn. Arbetsgivarens motdrag blev lockout för lärare och skolpsykologer. Vid sidan av *Psykologtidningen*, där nr 11 och 12 utgjorde ”Konfliktextra”, producerades under Bengts ledning sammanlagt 26 utgåvor *Konfliktnytt* och *Avtalsextra* till de förtroendevalda.

Samtalen på kansliet blev ibland hetsiga och Bengt kom efteråt in på redaktionen och delgav oss vad som hade diskuterats. Tack vare hans stora humor kunde vi skratta gott, både åt honom och de anekdoter om stort och smått som han berättade. Bengt visade förtroende för oss medarbetare. Det innebar bland annat att han lät oss omorganisera arbetet och modernisera tidningen successivt. Han var också en ovanligt mänsklig och på alla plan lyssnande chef.

Bengt gick i pension 1994, men aldrig från psykologernas frågor. Han har hela tiden funnits kvar, både för Psykologförbundet och *Psykologtidningen*. Han hjälpte till exempel Seniorpsykologerna att starta tidskriften *Senioren* och var dess redaktör under många år. Han fortsatte att skriva i *Psykologtidningen*. Så sent som 21 oktober 2009 gick han in med ett inlägg i debatten om tidningen. Bengt gav alltid, när det blåste snålt, sitt stöd åt de publicistiska idealen och redaktionen. En tidningsman har gått ur tiden.

EVA BRITA JÄRNEFORS

Minnesord över Hallgrim Kløve

En av pionjärerna inom den internationella och nordiska neuropsykologin, professor Hallgrim Kløve, avled den 25 januari.

Hallgrim Kløve föddes 1927 i Moss, Norge. Efter psykologexamen 1952 flyttade han till USA där han arbetade med Ralph Reitan vid University of Indiana. Därefter var han verksam vid University of Wisconsin, och blev 1970 professor vid den neurologiska avdelningen. Han var engagerad i neuropsykologiska studier, speciellt på barn och ungdomar med olika former av hjärnskada och utvecklingsstörning, och var en av de drivande inom den yrkesmässiga kliniska neuropsykologin i USA.

År 1971 kallades han till Universitetet i Bergen som den förste professorn i klinisk neuropsykologi och blev en central person inom uppbyggnaden av den psykologiska yrkesutbildningen och speciellt den kliniska neuropsykologin. Hans forskningsmässiga fokus var neuropsykologiska undersökningar av barn med MBD/ADHD, arbeten som starkt bidrog till en acceptans av en organisk bakgrund till dessa tillstånd.

Hallgrim var en central person inom det nordiska neuropsykologiska samarbetet. När det nordiska samarbetet sköt fart under 1980-talet med det första Nordiska mötet i Helsingfors 1982, följt av det andra i Lund och det tredje i Bergen, var Hallgrim en av de mest engagerade och aktiva inom den nordiska samarbetsgrupp, som vi då skapat. Han var också mycket aktivt engagerad i neuropsykologisk rehabilitering. År 1985 kom han till Köpenhamn för att ge sitt stöd redan under planläggningsfasen av ”Center for Hjerneskade” vid Köpenhamns Universitet.

Vi tackar Hallgrim för hans utomordentliga insatser för neuropsykologin i Norge, Norden och internationellt.

JARL RISBERG
ANNE-LISE CHRISTENSEN

Psykologihistoriska sällskapet minns Bengt Göransson

Bengt Göransson avled lördagen den 10 april i sitt hem i Vellinge. Han sörjes närmast av hustrun Ingrid, barnen Tord med familj och Elisabeth.

Bengt började skriva för *Kvällsposten* 1953 och blev fast anställd året därpå. Han ägnade sig framför allt åt litteratur och samhällsdebatt. I Lund läste han historia och sociologi. År 1962 blev han den förste professionelle redaktören för studenttidningen *Lundagård* och 1964 anställdes han på PA-rådet som informationschef. Han gjorde också personaltidningar och arbetade tillfälligt för andra tidningar, som inskolning till sitt yrke som redaktör. I Stockholm genomgick han Poppius journalistskola, som på den tiden hade kvällsundervisning.

Då fanns ingen egentlig utbildning till journalistyrket utan man skolades in via praktiskt arbete på olika tidningar. 1981 knöts han till Sveriges Psykologförbund som informationschef och chefredaktör för *PsykologTidningen*.

En viktig insats gjorde Bengt med boken Profession på väg (1997). Här rekonstruerar han hur psykologyrket etablerades i Sverige. Hans redogörelse startar i 1940-talet och de första trevande diskussionerna kring hur en sammanslutning skulle kunna bildas för de praktiskt verksamma psykologerna i vårt land. I sitt arbete att rekonstruera denna yrkesetablering använde sig Göransson både av arkivmaterial och av intervjuer med personer som hade avgörande betydelse i det tidiga skedet. Bland dem han intervjuade fanns David Katz och Gudmund Smith.

Skildringen avslutas med att Göransson diskuterar ett antal publikationer knutna till de olika psykologsammanslutningar som sett dagens ljus under yrkesetableringen. Han redogör bland annat för hur man på 1950-talet inom tidskriften *Nordisk Psykologi* inledde ett samarbete med *Acta Psychologica* i Amsterdam. Avsikten var att få tillgång till ett mer vetenskapligt präglat publikationsutrymme.

Göranssons bok är av stort värde för alla som vill skaffa sig en bättre insikt i hur psykologkåren vuxit fram i vårt land. Hans redogörelser är balanserade och vederhäftiga. Han är försiktig med värdeladdade påståenden, även då han redogör för situationer där man anar att en kommentar pockat på.

Bokens citat luckrar upp den sakliga redogörelsen och ger liv åt helheten. Citaten öppnar också upp för reflektioner. Precis som han skriver i förordet infrias hans förhoppning att en noggrann läsning av hans bok uppenbarar att dagens frågor också tillhörde gårdagen. Göranssons bok pekar alltjämt på att det finns ett område som borde undersökas utförligare: Psykologins historia i Sverige. Det var Bengts förhoppning att kunna fortsätta med en andra del av psykologprofessionens utveckling genom de konflikfyllda åren i slutet av 1960-talet, men det blev till sist inte möjligt.

År 2000 tog Bengt initiativet till Svenska psykologihistoriska sällskapet, vars sekreterare han var under många år. Ja, han var mer än det. Med kraftfull energi drev han sällskapet vidare, kom med fruktbara idéer, planerade möten och spred entusiasm. Vi som under dessa år mötts inom sällskapet saknar Bengt för hans värme och engagemang. Sällskapet kommer att leva vidare men nu utan Bengts överinseende.

FÖR PSYKOLOGIHISTORISKA SÄLLSKAPET
CHRISTINA ERNELING
STEFAN JERN
PER MAGNUS JOHANSSON
INGEMAR NILSSON
RUTH RAJAMAA
ULLA-BRITT SELANDER
GUNNELA WESTLANDER

NYTT I TRYCK

Psykoanalys sett inifrån

FRU FREUD OCH JAG
en historia om begär
Av Anna Lytsy
Normal, 2009.

◆ Journalisten och författaren Anna Lytsys roman *Fru Freud och jag* är en detaljerad inifrånskildring av psykoanalys. Boken skildrar en medelålders kvinna som under sju års tid, fyra dagar i veckan, går till sin psykoanalytiker, fru Freud. Huvudpersonen upplever sig inte som en hel människa, hon lider, hon kämpar. Psykoanalys blir hennes sista utväg och, visar det sig, befriare.

Inledningsvis lever kvinnan i ett stormigt och olyckligt förhållande med en man. De får en son, som hon initialt känner sig likgiltig inför. Så förälskar hon sig i en kvinna, lämnar sin man och sakteligen knyter hon an till sitt barn.

Romanen är en hyllning till psykoanalys, men också ett slags lustmord på densamme. Här ifrågasätts såväl samhällets som psykoanalytikerns syn på kvinnligt begär och lust. Romanen vänder sig till alla som är intresserade av psykoanalys utifrån klientperspektiv men också kön och begär.

Mer aktuell läsning på
www.psykologtidningen.se

För förbundssidan svarar press- och informationsansvariga Susanne Bertman: susanne.bertman@psykologforbundet.se

En bok för vem som helst

Att besöka en psykolog i dag är knappast lika märkvärdigt som det var förr. Ändå finns det fortfarande många som känner ett visst obehag inför tanken på att öppna sig inför en främmande människa - och vad ska familj, vänner och arbetsgivare tänka?

Psykologförbundet bad därför Charlotte, Jari, Therese, Stina, Kristian och Carola som alla fått hjälp av en psykolog att själva berätta hur de upplevt kontakten, om upprinnelsen till besöket och vad som hände efteråt. Två psykologer, Jenny Klefbom och Björn Hedquist, förklarar när det är dags att söka hjälp hos psykologen, vad man kan förvänta sig av en psykolog, hur psykologens verktyg ser ut, hur man gör utredningar och mycket annat. Boken ges ut av Psykologförbundet och delas ut gratis till politiker, beslutsfattare och allmänheten som en del i kampanjen "Vem som helst kan behöva en psykolog någon gång i livet".

– Vi är glada att alla personer i boken framträder med namn och bild och har gett oss tillgång till sina levnadsöden, säger förbundsordförande Lars Ahlin. Det är en viktig del för att avdramatisera det här med psykisk ohälsa och bidra till att människor ska våga berätta för sin omgivning och våga möta de som har drabbats.

Flera av personerna i boken har haft svårt att hitta rätt till psykologisk behandling. En del har fått betala ur egen kassa. Samhällets problem ligger i att erbjuda psykologiskt kunnande och psykologisk behandling där människor söker den och i den omfattning som människor har behov av den.

– Vi hoppas att boken ska bidra till en förståelse för ett bättre omhändertagande av människor med psykisk ohälsa, säger Lars Ahlin, och att psykologisk behandling blir tillgänglig på samma sätt som medicinsk.

"En bok för vem som helst" utgiven av Psykologförbundet

"Det finns alltid hopp om förändring", säger psykologerna Björn Hedquist och Jenny Klefbom.

Psykologförbundet i Almedalen

Var femte svensk drabbas någon gång i livet av psykisk ohälsa. Men vägen till behandling är många gånger snårig och dyrbar. Stina Berge berättar varför och hur hon fick hjälp. Vi frågar politikerna hur de ska garantera att alla som behöver psykologisk behandling ska få tillgång till det på samma ekonomiska villkor som medicinsk. Psykologförbundets debatt under politikerveckan har rubriken "Psykisk hälsa men inte för vem som helst".

Tid 6 juli kl 9.30 – 10.30.

Psifos, Psykologförbundets yrkesförening för psykologer i förskola och skola, bjuder in till seminarium om skolans möjligheter. Rubriken är "Skolan brinner! vad kostar en misslyckad skolgång?"

Tid: 7 juli kl 9.30 – 10.30.

Stina Berge i "En bok för vem som helst".

Uppdaterad information om förbundets aktiviteter under politikerveckan i Visby kan du hitta på www.psykologforbundet.se.

KALENDARIUM

Maj	
Seniorerna, västra (utflykt)	26
Seniorerna, södra (utflykt)	26
PPP, *årsmöte*	28
September	
PSIFOs *kompetensdagar*	8-10
Kliniska psykologer, *workshop*	10
Psykologer för döva och hörselskadade, *studiedagar*	15-16
MBHV-psykologernas nationella konferens	22-24
Oktober	
Forensiska psykologer, *studiedagar* i Örebro	14-15

Kliniska psykologer ordnar workshop

Föreningen Sveriges kliniska psykologer inbjuder till en heldags workshop med Anne Rotthaus.

Tema: PTSD - Neurovetenskap och behandling
Tid och plats: Ersta konferens, Stockholm, 10 september 2010.

Edna B Foa är professor vid University of Pennsylvania och director för Center for the Treatment and Study of Anxiety. Edna Foa, med medarbetare har forskat fram en behandlingsmanual för posttraumatisk stressyndrom/PTSD som har "excellent evidence". Workshopen ger en presentation av Foas behandlingsmodell, teorin bakom modellen och dess kliniska tillämpningen. Modellen tillämpas både på enkla och mer komplicerade fall av PTSD.

Vidare introduceras professor Klaus Grawes Neuropsykoterapi. En central fråga under workshopen är om, och i så fall hur, modern neurovetenskaplig forskning kan bidra till en ökad förståelse och möjligtvis även en effektivisering av exponering in vivo och imaginärt (- kärninterventionerna i kbt-behandling vid ångeststörningar/PTSD.)

Anne Rotthaus är psykolog, psykoterapeut och handledare med lång erfarenhet av traumabehandling av såväl vuxna som barn och ungdomar. Hon arbetar på Specialistmottagningen för psykoterapi vid Örebro läns landsting. Anne är utbildad av Edna Foa och, som enda svensk, vidareutbildad i Neuropsykoterapi vid Grawe Institutet i Zürich. Anne undervisar och handleder psykologstudenter vid Örebros Universitet samt vid en rad psykoterapiutbildningar.

Pris: Medlemmar i Föreningen Sveriges kliniska psykologer 1 000 kr.
Icke-medlemmar 1 200 kr (passa på att bli medlem nu!)
Psykologstudenter 300 kr för medlem och 400 kr för icke-medlem.

För ytterligare information och anmälan: mejla eller ring eva@wisemind.se, mobil 070-265 25 75, 090-77 47 35.
Anmälan senast 20 augusti 2010.

PSIFOSs kompetensdagar 2010

Tid: 8-10:e september, Kalmar.
Plats: Brofästet Hotell & Konferens i Kalmar.
Tema: "Förskola/skola – möjligheternas arena", moderator är Harold Göthson.
Sista anmälningsdag: 15 juni.
Program och anmälan finns på www.psifos.se/kompetensdagar.asp
Välkommen till tre dagars inspirerande kompetensutveckling med välkända föreläsare!

Sveriges Forensiska psykologer

inbjuder till studiedagar i Örebro 14- 15 oktober 2010.
Tema: Transkulturellt perspektiv på det forensiska området.
BOKA redan nu! Se mer information på vår hemsida www. forpsyk.se

Psykologer för döva och hörselskadade

Inbjudan till studiedagar 15-16 september i Umeå

Onsdag 15 september

09.00-09.30 Välkommen till 2010 års studiedagar!

09.30-11.00 *Den anpassningsbara hjärnan.* Lars Nyberg, professor i neurovetenskap, Umeå.

En översiktlig presentation av resultat från färska hjärnavbildningsstudier som visar på hjärnans förmåga att reorganiseras efter träning, skada och utveckling. En målsättning är att illustrera den betydande plasticitet som hjärnan besitter.

11.30-13.00 *Dövblindhet i ett livsperspektiv.* Lena Göransson, specialpedagog, Mo gård resurscenter.

Personer med dövblindhet är en heterogen grupp. Med dövblindhet följer livsomställningar som påverkar livet, också för närstående. Olikheterna i bakgrund skapar en stor variation av behov, varför utbudet av insatser till personer med dövblindhet måste präglas av lyhördhet och flexibilitet och vara återkommande.

14.00-15.00 *Neurokognition och dövblindhet.* Mary Rudner, docent i Handikappvetenskap med inriktning mot kognitiv neurovetenskap vid Institutet för handikappvetenskap (IHV).
Mary Rudner tar upp olika kognitiva begrepp och hur olika kognitiva system är representerade i hjärnan.

15.30-16.30 *Neurokognition och dövblindhet,* fortsättning.

16.45 Årsmöte

18.30 Middag. Därefter en gemensam kulturaktivitet (innehåll meddelas senare).

Torsdag 16 september

08.30-10.00 *Kliniskt arbete vid förvärvad dövblindhet.* Mattias Ehn och Sofia Pettersson, psykologer, Dövblindteamet Stockholm.
Individuella krissamtal kring progredierande syn- och hörselnedsättningar. Samtalsgrupper för hörselskadade respektive teckenspråkiga personer med dövblindhet. Vad är kruxet och vad är nyttan? Föreläsning om råd- och stödverksamhet kring dövblindhet.

10.30-12.00 *Kognitiv utveckling vid medfödd dövblindhet.* Hans-Erik Frölander, psykolog, Resurscenter Dövblind.
Olika perspektiv, utredningsmetoder och riktlinjer.

13.00-15.45 Gemensamma diskussioner.
Reflektioner kring föreläsningarna, situationen inom våra verksamheter, hur vi möter brukarnas behov. Ta gärna med avidentifierade fallbeskrivningar!

15.45-16.00 Avrundning, avslut och utvärdering av studiedagarna.

Plats: Medborgarskolan, Östra Rådhusgatan 2, Umeå.

Anmälan: Till anna-mia.widengren@umea.com **senast 16/8**.

Avgift: 2 000 kr (medlemmar) 2 500 kr (övriga), till pg 4944748-5.
Ange särskild kost eller behov av hörseltekniska hjälpmedel.
Teckenspråkstolk bokar du själv.

Mer info: Anna-Mia Widengren 073-325 71 45, Anna Rothstein 073-826 14 73.

Närmaste hotell: Best Western Stora hotellet, tel 090-77 80 70, Clarion Collection hotell Uman, tel 090-12 72 20.

psykolog- och yrkesföreningar

Årsmöte i PPP

PPP, föreningen för privatpraktiserande leg psykoterapeuter och psykoanalytiker inom Sveriges Psykologförbund, kallar *till årsmöte med mingel.*
Tid: Fredag 28 maj kl 19.
Plats: Psykologförbundets konferenslokal Oscar, Vasagatan 48, Stockholm.
Efter årsmötet bjuder PPP sina medlemmar på vårsupé med dryck.
Välkommen med föranmälan senast 27 maj.
Mejla till terapipost@gmail.com

Styrelsen/PPP

Nytt löneavtal i kommuner och landsting

AkademikerAlliansen har kommit överens med Sveriges Kommuner och Landsting om förbättringar i det centrala löneavtalet.

Ett arbete som ska påbörjas inom kort handlar om chefers kommunikation i olika nivåer kopplat till verksamhetsmål, budgetprocess och lönebildning.

– AkademikerAlliansen lämnade i juni 2009 yrkanden till SKL och vi kan nu konstatera att huvuddelen av våra förslag återfinns i överenskommelsen, säger förbundsdirektör Örjan Salling i ett pressmeddelande.

– Vi är i grunden nöjda, men har synpunkter på tillämpningen lokalt. Alltför ofta brister det i kommunikation mellan olika nivåer och grunderna för lönepolitiken och sambandet mellan verksamhetsmål och löneprocess är oklar.

I ett arbete som nu ska påbörjas mellan parterna ska fokus ligga ”på chefers kommunikation i olika nivåer kopplat till verksamhetsmål, budgetprocess och lönebildning.”

LÖNEAVTALETS huvuddelar är desamma sedan 2001. Avtalet skrevs då främst för personalkontor och fackliga förtroendemän. Gradvis har den grupp som ska använda/tillämpa avtalet växt, och i dag ska helst både chefer och medarbetare kunna begripa avtalets regler och intentioner.

–Vi har från Akademiker Alliansen i flera år hävdat att de tre modeller för lönebildning som finns beskrivs på ett likvärdigt sätt. Vi noterar därför med tillfredsställelse att arbetet med Löneavtalets tillämpning ska ”särskilt belysa användarvänligheten.”

– Ytterligare ett viktigt yrkande som vi fått gehör för är att den avstämning som genomförs efter löneöversynen uttryckligen ska vara avstampet för den kommande löneöversynen. Vi är nu överens om att ägna speciell uppmärksamhet åt ”gjorda erfarenheter av den genomförda löneöversynsprocessen i syfte att lägga grund för nästa.”

– Vi är speciellt tillfredsställda över att konstruktiva samtal med SKL kring våra yrkanden om förändringar i Löneavtalet, har kunnat föras utan att vi har behövt säga upp det löpande avtalet.

Förhandlingar kring de allmänna anställningsvillkoren (AB) fortsätter.

Avtalet ska gälla från 1 april.

MARKNAD • KURS • PLATS

www.psykologtidningen.se

Annonskontakt: Newsfactory

Berenika Westerlund - Textannonser/produktannonser
Tel: 08-587 865 31
Mobil: 070-510 02 75

Johan Kjellström Kuhlau - Eftertextannonser
Tel: 08-545 039 94

Mejl: **psykologtidningen@newsfactory.se**

Färdigt material:
- Tryckfärdig pdf eller eps med inkluderade teckensnitt.
- Bilder och logotyper måste vara cmyk-konverterade, samt ha upplösningen 300 dpi.
- Dokumentformatet (pdf:ens storlek) ska vara lika stort som den bokade annonsytan.

Manus:
- Texten i ett textdokument.
- Logotyper och bilder separat (ej inne i textdokument).
- Om ni har eget förslag på layout kan dessutom logotyper läggas in i textdokumentet.

MARKNADSANNONS

Uthyres: Terapirum på etablerad mottagning
City/Regeringsgatan, Stockholm.
Ljusa lokaler, lugnt tyst läge. Timmar, halv-el heldagar.
Kontakta på 08-20 13 33 eller 070-285 24 00

Samtalsrum uthyres i centrala Göteborg.
Tel 031 - 14 58 20

Skeppargatans Psykolog & Hälsomottagning
hyr ut ett samtalsrum till leg.psykolog på Östermalm
- Trivsam, fräsch, lugn mottagning, internetuppkoppling
- Nära till Östermalmstorg, bra kommunikation
- Vi är ett flertal psykologer på mottagningen
Ring Elisabeth för mer info 073-649 68 46

Har du en ledig lokal?
Annonsera under vår Marknadsavdelning